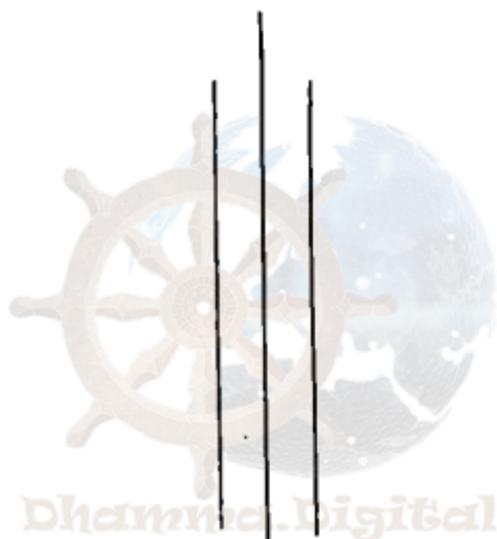

अनुत्तर विजय

अनुवादक

भिन्नु धर्मालोक

<https://dhamma.digital>

अनुत्तर विजय

This Book / Journal is Donated

To Bodhigyana Library, MBBF / Nepal

By *Panna Ratna Beshwara Lama*

Date ... *Ashad 2055*

अनुवादक

भिच्छु धर्मालोक

बुद्ध सम्बत २५२२

Dhamma.Digital

प्रकाशकः

सप्तारान बज्जाचार्य

व्यानकुटी

बनेपा ।

<https://dhamma.digital>

प्रकाशकीय

पूज्य धर्मलोक भन्ते नं अनुवाद याना छाये याना तगु अनुत्तर
विजय घयागु सफू गम्भीर जूताने बुद्धया मुख्य उपदेशत बुध्याना
कवेगुलि बाला ताल । यकयोगु गम्भीरगु बुद्धया उपदेशतने प्रचार
याय्मा घयागु मती बना प्व सफूया प्रकाशन याना ।

धुगु सफू विवेगत अबु धारा मडु बज्जाचार्य, मा तुयू लक्ष्मी
बज्जाचार्य तथा दाजु रत्नबज्ज बज्जाचार्य यिनि पुण्य स्मृतिस छाये
यानागु पुण्यं सकसिते हित सुख उक्कीमा सका कामना याना ।

Dhamma.Digital

२५ असार २०३५

सप्तरत्न बज्जाचार्य

टयानकुटी

भोत ।

<https://dhamma.digital>

श्री

(नमो रत्नत्रयाय)

(नमो तस्मै भगवतो श्ररहतो सम्मासम्बुद्धस्स)

(बुद्ध शरणं गच्छामि, धम्म शरणं गच्छामि, संघं शरणं गच्छामि,)

(त्रिरत्न शरणं)

अनुतर विजय

एषु समये धीमगवानं श्रावस्तो अनापविन्दिक यागु आराम
जेतवन विहारे विज्याना सकल भिक्षुगणपित तम्बोधनयाना बहुधातुक
धर्मयागु ध्याहयान न्यका विज्यात । हेमिक्षुगण । ध्व धर्म ध्याहयान
यानाहयगु यात श्रद्धा चक्ति भाव या बालकचित्त समाधान तथा न्यनेगु
स्व । ध्वो महाभङ्गल जुयावंगु प्रज्ञा ज्ञान यात वरान दया सर्वथ
दुःखं पारङ्गत जुयावनेकेगु धर्म ध्याहयान छः । तथेधासा प्रथम श्हावा
मुद्ध शान्त निर्मल जुया च्चनेकुगु चित्ते (मय भंरव, उत्पन्न जुयावंगुदा-
कारण सवल बहे छुं मस्युगु (अविद्या) मुखंवाल अज्ञ अज्ञान या
कारणं हेछः पन्डितयागु कारणं मखु ।

हानं अनेगु उपद्रव उपाधि अमङ्गल विघ्नजुया वंगु सकल
बहे अज्ञ अज्ञान छुं मस्युगु (अविद्या) यागु कारण हेछः । पन्डित
यागु कारणं मखु (उपसंगं धंगु छुं ह्ययागु जुसां सुलिस्ये विचकदार
चाया वंगुनं बहे अज्ञ प्रज्ञान हेछः भेगुलि मखु ।

-१-

<https://dhamma.digital>

हे भिक्षुगण ! छु मसिमा अविद्याय लानावेगु मथे घासा (त्रिणु नरकत) धंगु घाँय न्हायेपं कथिवयका तंतगु निरत्रिणिगु (गूह) धंगु क्ष वल्लचां चयानावेगु अग्निचयानापदं च्वगु (कुतांगार) प्राशाव धंगु अत्यन्त उत्तम सुंदरगु महलघात व्हो धंगु मनं हे मवयक ऊयालुछा सकल बन्व उवोइरतिना तंतसां व तुचछ निघनिगु वल्लचां चयानावेगु अग्नि व प्राशाव कुतांगार घात मळमहे घानावोफु वियु व अग्नि वध्यंहे (हे भिक्षुगण) ध्व नाशवान तुचछगु देह शरिर यागु कारणं चयानावेगु (राग-अग्नि, द्वेषअग्नि, मोह-अग्नि) जुघावेगु व अग्निं व नित्यगु प्रज्ञा दं च्वनिगु कुतांगार चंतंय कुना अविद्या अन्धकार मुड अज्ञ अज्ञान प्राप्त देवेगुध व अन्माकारगु अग्नि को नंम्हंसित नं धाकि रीगुवुगु इ गूमख व अग्नि ।

अध्य धंगु मस्युगु (अविद्या) महा घोरगु अन्धकारखः उकिवा निति हे भिक्षुगण ! छिवि सकस्यानं मने मतो तयमालको जिवि पण्डित उवोगु मनुरमृति धंगु (प्रज्ञा) यात दयका ययार्यगु कार्यघात तरकना विचार यिकगु रुप वयका । (विमसंक) निर्मल निह्वंष उवोकेगु प्रज्ञा ज्ञान यात ह्यतीका खंका कायेकुम्ह पण्डित जुघा काय-धंगु विचारे छिवि सकस्यानं उछोगे प्रयत्नयाना कया पण्डितजुघा कायमाल घका श्रीभगवानं येकाविज्यासेलि ।

आयुष्मान आनन्द प्रभृति सकल भिक्षुगणं चिन्ति यात हे भगवान ! भिक्षुधंगु गुलिसियु सल खन घायव व भिक्षुघात प्रज्ञा बुम्हपण्डित घका घाडगु खः घका चिन्तियास्येलि, श्रीभगवानं आज्ञावयकाविज्यातः ।

हे आनन्द ! च्व चित्तं कल्पना घाईगु कारणं देवेगु घातु धंगु पवार्यं यात कुशल अकुशल जुघावेगुदा हेतुघात चित्तं कल्पना घाईगु

वयात बौलाक विचार वयकंम्ह प्रजा वुगु स्मृति भ्सीका खंका काय-
कयव व भिक्षुयात प्रजावान्म्ह पन्डित धका धाडगूळ धका धंविज्या-
धवेलि हानं भिक्षुगणं विन्तियातः ।

हे भगवान ! धातु धंगु गन्यागु छुळः वधागु कुशल जुया
धंगुया महिमा गधे जुया गधय उवोव कुशल जुयाधंगु छः धातु
धंगु गध्यागु गधयजुया स्वस्वंगु गधे जुया धंगु गधय जुया वनिगु
गुलिवु गन्यागु गधेळः धकाविन्ति यास्येलि भोभगवान आजा
वयका विज्यातः ।

हे भिक्षुगण ! व धातु धंगु देवधंगु गधय धासा (वम्हाण्ड) धंगु
(१) गुषावतक आकाश व्याप्त जुयादेवधंगु स्थानवु (२) उषावतकं
(पड) धंगु चिन्ह खन्य देवंगु (३) (ईन्द्रिय) धंगु रुप लोका धंगु (देव,
मनुष्य तिर्धक) (४) चित्त धंगु ज्ञान ज्वनिगु स्थान (५) समुवय
धंगु सकल मुना ज्वंगु (६) कारणदेवे ज्वंगुली धाना ।

हे भिक्षुगण! वहे चित्त विज्ञान देवधंगु विज्ञान धातु धंगु (१) हानं
आकाश धातु धंगु (२) वायु धातु धंगु (३) अग्नि धातु धंगु (४) आप
धातु धंगु (५) पृथ्वि धातु धंगु (६) ध्व हे खगु धातु संज्ञा समुवय
जुया स्वस्वगुलि देवे स्वंगु । अक्षु धातु मिखा (१) रुप धःतु
मिखा लनिगु (२) अक्षु विज्ञान धातु व खंगुली परिपञ्चना उवोगु
(३) धूति मिखा देवधंगु धातुळः ।

हान धोत धातु न्हायपं देवधंगु (१) शब्द धातु धंगु न्हायपनं
ताईगु (२) धोत विज्ञान धातु तागुयात परिपञ्चना उवोगु (३) ध्व
स्वंगु न्हायव देवधंगु धातु छः ।

हानं घ्राण घातु न्हाय देवगु (१) गन्ध घातु न्हासं न ताइगु
(२) घ्राण विज्ञान घातु नतागुलि परिपञ्चना उवीगु (३) ध्वस्वगु
न्हाय देवगु घातुखः ।

हानं जिह्वा घातु मे देवगु (१) रस घातु मे सवा काइगु
(२) जिह्वा विज्ञान घातु वस्वादयात परिपञ्चना उवीगु (३) ध्व
स्वंगु जीह्वा मे देवगु घातुखः ।

हानं काय घातु म्ह दे वगु घातु (१) प्रकटव्य शीत- उष्ण
व्याद्यु नायु छ्दंशं जूवंगु घातु (२) काय विज्ञान घातु स्पशंजु
वंगुभ्युगु (३) ध्वस्वंगु काय देवगु घातुखः हानं मनो घातु चित्त-
विज्ञान चरनिगु मनजकदेवगु घातु (१) व मने चित्ते चिन्तना जुपा
वंगुलि यानार्हंगु याना जया संगु धर्मघातु (२) हान व मन चित्तं
याना देवंगु घातु धंगु देवंगुयात यथे अथे धंगुसिया चत्रगुप्रज्ञा मन
चित्त विज्ञान घातु धंगु ज्ञानया ज्ञानयाजुगु प्रज्ञा ज्ञान (३) ध्वस्वंगु
मन चित्त देवगु घातुखः ।

हे भिक्षुगण ! य (३।३) कारणं ध्व (१८) घातु संज्ञा सम-
वय जुया वडावयतन धंगु देह सारोर रूप देवगु चत्रेवंगुखः ध्व
मन चित्त सकल बुःख सुखय वना र्कांनिम्ह खः व वंथायतक हे हान
वंथाना वंगु घातु दिन वहे घातु यात खः । विचार वयका कुशल
अकुशल जुपावंगु कल्पना उथे उवीगुयात विचारं म्हसिका ध्वे चव-
मे मागु । संसार धंगुया महिमा (प्रतियसमुत्पाव धंगु सदा सर्व
कालेसं वहे (६) कारण संज्ञा समुय जुया चत्रगुया हेतु प्रत्यय जुया
प्रकाश खनेव वंगु वंगुचरनिगु खः । उकियानिति घातु कुशल
अकुशल जुपावंगु वनिगु धर्म यात यथार्थगु रूपं खंकासोके माल

घका धंगु व धातु कुशल अकुशल जुयावंगु धर्मयागु (प्रयाये) कारण
खंकेगुयात गये घासा ।

हे भिक्षुगण ! वहे (प्रयये) घका धंगु कारण परे जुयावंगु
यातहेग्हापासाकहे ज्ञानं विचार वयका हे जक चित्तं कल्पना यायगु
वयातहे प्रज्ञाघका धाडगुखः वंधानाहे भिगु कुशल ज्वीगु कल्पना याडगु
याकंगुलिधाना घातु कुशल जुया वंगु वनिगु छः ।

वंवंगु सकलघातुं छः कुशल अकुशल ज्वीगुसकल कल्पनाछः
घकासीकी व्व आच्छयात्मिक जुयासवानं दंवं चवनिगु । पृथ्वी आप
वायु अग्नि आकाश विज्ञान घातु समेत (६) गु घातु संज्ञा वमुवय
जुयादंवं ववंगु सस्कार कारण छः ॥

चक्षु भोत घाण जिग्हा काय धंगु (५) इन्द्रियले विज्ञान
संज्ञा जुया चवगु मन चित हेवः वहे मन चित्तं याना वहे मन चित्त
हेछः सकल दुखःसुख न सुख न दुख धंगु स्वंगुदंजवं व्वंगु वहे
चित्तयागुहे कल्पनां छने वंवंगु भेगुलि मछु ।

वहे कल्पनायात शान्त शुद्ध यायगुनं वहे मन चित्त विज्ञानं हेछः
शान्त ज्वीगु कल्पनां याईगु वहे शान्तगु कल्पनाहे सकलं घातु कुशल
जुया वंगु वनिगुछः भेगुलिमछु घका सिकी ।

हे भिक्षुगण ! वहेचित्त अशान्त जुया अनेगुलो कल्पना याना
उखें व्वखें भमण जुया (अनेत्रे) चाहिंसा चवनिगु च्वन घायव घातु
धकुशल जुयावंगु वनिगुछः । हे भिक्षुगण ! याक मुवय विचार
वेके वागु घातु गुलिदु घासा व्वचित्त सुख ताया वंगु सुख घातु
धंगु (१) उकियागु परिणाम जुयावंगु दुःख घातु धंगु (२) हानं
व दुःखे भुक्तयाना लिपा जुयावंगु (सोमनस्य) चित्त (तो त्लास)
धंगु चित्तं सुख हर्षताया आनन्द सम्फेजुया मम चटप जुया वंगु

(सौमनस्य)घातु घंगु (३) हानं वयागु परिणामं जुया वंगु(वौमनस्य)
घंगु मनचिते दुःख सन्ताप जुया विरमात ह्रेश नवमालिगु वौमनस्य
घातु घंगु ॥ ४ ॥

उपेक्षा घातु घंगु कुशल अकुशल यागु कार्ययात भुलम उधीगु
खंतन्य देंगुतु उपेक्षा घातु घंगु ॥ ५ ॥

अविद्या घातु घंगु दुःख उधीगुयात सुख तार्ईगु सुख उधीगुयात
दुःखतार्ईगु मुढ अज्ञअज्ञान छुं मसियावनिगु अविद्या घातु घंगु
नापंयाना (६) घातुयात उपेक्षारूपं भुल मउवीक व छुगुघातुं जुया
वेगुया कारणयातः ययाथंरूप ह्यसिल खन घायव घातुकुशल जुया
वेगु वनिगुछः । हे सिक्षुण-
काम घातु घंगु चिते छुं मालावेगु वं मालावेगुनियाना हंगु
यानाहगुली' जुयावेगु दिषय देवेगु भिगु वाः मभिगु परायंयात काम
घातु घंगु ॥ १ ॥

निष्काम घातु घका घंगु थ्व लोके दुःखघका घंगुतीका
काम उयय मयायगु निष्काम घातु घंगु ॥ २ ॥

व्यापाव घातु घंगु कुचिन्तनालुया स्वनिगु व्यापाव घातु
घंगु ॥ ३ ॥

अव्यापाव घातु घंगु सुचितनालुया च्वनिगु अव्यापाव घातु
घंगु ॥ ४ ॥

हिंसा घातु घंगु राग द्वेष मोह उथेजुया च्वनिगु हिंसा घातु
घंगु ॥ ५ ॥

अहिंसा घातु घंगु या परिणाम दानशील भावना देच्वनिगु
अहिंसा घातु घंगु ॥ ६ ॥

ध्वहे खुगु घातु या परिणाम जुया वंगु खन सिल धाववनं
घातु कुशल जुयावंगु वनिगु खः ।

हानं मनचित्ते ईच्छा लुयावं च्वनिगु इक्षुक घातु ॥ १ ॥

रूप घातु धंगु कार्यं कारणया परिणामखने देवंगु रूप घातु
धंगु ॥ २ ॥

अरूप घातु खने मदे च्वंगु अरूप घातु धंगु ॥ ३ ॥

ध्व र्वंगु घातुया परिणाम खन सिल धासानं घातु कुशल जुया
वंगु वनिगुखः ।

हे भिक्षुगण ! ध्व अह्याण्ड धंगु संसारे समुवय यागु कारणं
सकल मिले जुया (संस्कृत) धंगु कार्यं कारणं याना देवंगु कर्म
धंगुया कल प्रकाश खने देवई च्वंगु संसार खः उकि लोकय कर्म
घातु धंगु जुया च्वंगु संस्कृत घातु धंगु ॥ १ ॥

हानं देवंगु छु तक खः वतकं फुनातुं वनिगु असंस्कृत धंगु
संस्कारं छुतय् वधीगु असंस्कृत घातु धंगु ॥ २ ॥

ध्व निगु घातुया हेनु बुजे वधीवनं घातु कुशल वधीगु खः ।
हे भिक्षुगण ! नेवसंजा धंगु सकल हे संजा जुया च्वं च्वंगु ना संजा
धंगु व जान्तेछुं संजा मदे च्वंगु (निलेव) शुद्ध निर्मल जुया हे सकल
प्रकाश खना सिया च्वंच्वंगु वहे प्रजा हेखः ।

(ध्व प्रतित्यसमुद्पाद उत्पन्न) धंगु जुया वैच्वनिगु च्वंगु खः
ध्व उत्पन्न जुया वंगु या कारण सकल वहे खञ्जु श्रोत घ्राण जिह्वा
काय मन धंगु समेत (६) इन्द्रिय घातुं याना अनेगु कल्पनायाना
देव च्वंगु कारण खः संसार धंगु । वहे मनचित्ते इच्छालुया वंगु
कल्पना छुतय् मजुस्य विज्ञानय रूपय् संजा जुया च्वंगुसि

(प्रतित्यसमुद्पाद) धंगु उत्पत्ति जुया वं च्वंगु छः एव लोकय हे सकल ।

हे भिक्षुगण ! बुकियागु परिणाम न्हावां च्चुविज्ञानं रूप छना ओतविज्ञान शब्दतायाः घ्राणविज्ञानं गन्ध न ताया जिह्वाविज्ञानं रसस्वाव बुया कार्यविज्ञानं सुखवेदना बुया मनचित्ते यागुहार धर्म अधर्म जुया घाना २ गुया हार प्वाहाव च्वंगु छः एव (प्रतित्य समुद्पन्न) धंगु कल्पना सान्त मज्जुगु ।

हे भिक्षुगण ! उकिया निमित्त कल्पना इच्छायायगु यातहे शुद्ध सात्तगु महा सुख आनन्द छु तथमज्जोगु यातहे कल्पना यायभानु कल्पना कुशलं घातु कुशलं जुया वंगु वनिगु छः ।

उकि हे घाना (प्रतित्य समुद्पन्न) धंगु सदानंहे कुशल मज्जल ज्जोगुहे ज्ञान उत्पन्न जुया वं च्वंगु छः घकाः सिकि घकाः ओ भगवानं धंविज्जातेलि आनन्द भिक्षुसहितं भिक्षुगणं विन्तिघातः ।

हे भगवान ! व (प्रतित्य समुद्पन्न) धंगुलि एव (सङ्घायतन) धंगु देह शरीर जीव जुया देवंगुवा परिणाम यथायं रूपं यथे हे छः घकाः धंगु मतलव प्रकाश जुया सिया खना धोगुया उपाय कथन व्याख्यान छु न्यनेगु धर्म बनिला घका भिक्षुगणं विन्ति घातेली । ओ भगवानं आज्ञा वयका विज्जातः ।

हे भिक्षुगण ! एव (सङ्घायतन) धंगु देह शरीर जीव जुयादें गोगुया कारण गथ्य घाता एव हे विज्ञान प्राबुरभाव जुया जनेगु रूपये संज्ञा जुया (सङ्घायतन) जीव जुया वं च्वंगु छः ।

हे भिक्षुगण ! बुकियागु हेतु गथे घाता (६) कारणघा (१८) घातु जुया (५) इन्द्रिय ज्ञान जुया च्वंगुलि वहे ज्ञान बुरभाव जुया

बना च्वंगुया हेतु प्रत्यय छने दंबं च्वंगु वेदनाछः एव चुकियागु
मतलव प्रकाश गध्य घासा-

हे भिक्षुगण ! प्रथम न्हापां (आदि) शुद्ध शान्त निमेल गून्य
तागु स्वभाव जुया च्वंगु प्रज्ञा ज्ञानया ज्ञान जुया च्वंगु आकाशतिने
हे अनन्त जुया च्वंगु गृह्ये छः व प्रज्ञा छुतय् जुया दुरभाव जुया
च्वंगु विज्ञान प्रकाश उचोत ।

हे भिक्षुगण ! (आकाश) धीगु खालिगु स्थान व खालिगु
बुयाव तकं (वायु) देवनिगु व वायुया स्वभाव किणं जुया सना
एनिगु व संगुया स्वभावे (शोत उष्ण) निगुदया (उष्ण) या
अग्नि जुया शीतया आप जलः (लः) जुया वहे लयागु स्वभावे
वायुल्य् स्वया च्वंगु (पृथ्वी) जुया च्वंगु चणं घंगु रेणु परमाणु
रजवायुले स्वया च्वंगु व लखेलाना लःयागु प्रभावं छधि जुया
च्वंगुच्वंगु पृथ्वीसमेत व प्रज्ञा छुतय् जुया विज्ञान (५) व ध्यागु
घातुई अज्ञा जुगलि अनेगु विज्ञान फेले जुया विज्ञान या दुरभाव
जुया भवचक्र जुया च्वंगु छः जीव या कारण विज्ञानयागु भाव
भवेकं सत्व घंगु उचोगुमछु सत्व यदयकं प्राणी उचोगुमछु ।

हे भिक्षुगण ! एव घड्आयतन विज्ञान हे प्रकाश छने दंबं
च्वंगुछः वहे विज्ञानयागु कल्पना (कृया) कृत जुया संस्कार जुया
च्वंगु एव रूप वेदना विज्ञान संज्ञा हे जक छः भेगु छुं मछु एव
शरिरे न्यविन्दे च्वंगुच्वंगु परायं हे जक छः एव शरिरे बुन्दे
च्वंगुच्वंगु परायं एव काय संस्कार विज्ञान प्रकाश जूगुछः ।

(वायु उष्ण विज्ञान) एव कायले वायु सात स्वासजुया च्वंगु
विज्ञान घंगु (छन्द) वये अये घंगु सियाच्वंगु (उष्ण) बवानाच्वंगु

(अलया) लोहीत हिजुया (पृथ्वया) ला, कोय छगु आँडा जुया वं च्वंगु वेह शरिर छः ।

हे भिक्षुगण ! व देहले स्पर्श उवीगु जुवंगु चिकु तानो सुख वेदना स्वाद गन्ध यात बुद्धेजुगु चित्त विज्ञान संस्कार छः उकि विज्ञान यागुहे अधिकार चित्त हं छः । ध्व रूप हे वेदना यागु कारण छः बहे वेदनाया कारणे व विज्ञाने मनेगु कल्पनायाना पित-हृच्चंगु विज्ञान तृष्णाजुया (लोभ द्वेष मोह) उत्पति जुया व विज्ञान यागु संस्कार नाश जुयावना च्वंगु छः ।

संस्कार छंगु विज्ञान रूपये संज्ञाजुया कारणे वेदना बहे वेदना यागु कारणे उये जुयावगु विज्ञान तृष्णाजुया (राग-द्वेष-मोह) जुया नाशतुं जुयावनाचदगु संस्कार छंगु फुनातुं वनिगुहे छः ।

हे भिक्षुगण ! च्कियागु मतलब प्रकाश दृष्टान्त गये घासा (बापु अग्नि जल पृथ्वी) ध्व (४) धातुई विज्ञान यागु सन्नि बुगुलि सत्वजुया प्राणि जीवात्मा खनेदं वंगुलि न्हापां धीज उवीगु जुगु ज्ञाने रूपे कल्पनायाना (नामरूप) छंगु ज्ञानरूपे संज्ञाजुगु बहे-विज्ञान संज्ञावंच्वंगु पृथ्वीद्वारा (अंकुर छंगु चुलिपिके हंगु (बापु उष्ण जल) स्वंगु समेत समुदय जुया धीजजुया वंगु पृथ्वीले उकि संस्कार छग्यदं वंगु विद्यान पुरेउवीमा- ध्व पुरेजुस्वंगी बहे संज्ञायागु कारणे पुरेजुगु हेतुपनिर्वध छंगु (१) धप्रतेयोपनिबन्ध छंगु प्रकाश खनेदं वंगु (२) समुदय छंगु सकलमुना च्वंगु (३) च्वहे स्वंगु कारणे याना अनेगुअ अफल मुज चल अचल सकल वं वं च्वंगु छः ।

हे भिक्षुगण ! ध्वहेतुं वंच्वंगु (पनिबन्ध छंगु) मध्ये घासा धीजे चुलिप्याहा अगुली वं हः बुं होया फल यात वयकाहल उकि विज्ञान संज्ञा जूबवंसा धीज वंगु हेमयु धीज मद्गुजुसा चुलिप्याहा

वंगु हेमखु च्चुलिप्पाहामवगु जुसा वं हः बुंहोदगुहे मखु बुंमहोगु
 जुसा फल संगुहे मखु । वध्यहे अध्यहे जुया प्व सकल संसार वं वं
 च्वंगु छः प्व संसार वं वं च्वंगु यात प्रजा मंत घापव प्व उत्पति
 जुया वं च्वंगु बीज ह्यमसिया छंमस्युगु बीज जुया च्वनिगु व बीजं
 जिपाना च्चुलि यात-दयका हंगु घका नंस्युगु सोगु मखु । च्चुलिनं जि
 बीज प्याहा जह्य घका नंस्युगु मखु वध्यहे बुंहोगुलिनं जि फलयात
 सयका हंगु घंगु स्युगु मखु फलनें जि बुंहोगुलि उत्पति जुया म्ह घका
 स्युगुमखु वहे मस्युगु बीजजुया प्व जोगुहे प्रकारं व बीज जुया वगु
 मस्युगुलि (चेत) चंतन्येता मदया यथेजुया वंगु घका घंगु मस्युगु
 प्रसाहिनगु छः ।

हे भिक्षुगण ! प्व वं वंगुहे त्थो सुंईववर घंपि वया सहायता
 बीगु वंगु वुगु मखु गथे धासा काज्ये कारण यागु भावं हे जुया वंगु
 च्वनिगु छः प्वया शस् सकल वं च्वववः (हेतु) प्रकाश छने वं वं
 च्ववव (पनिवव) घंगु जुया वहे प्रकाश छने वं वंगु (प्रत्ययोपनि-
 वव) घंगु छः उकि सपुवाय घंगु वहे विज्ञानं सकल कल्पना याना
 मुंकाच्यंगु छः ।

वहे विज्ञान संज्ञा विज जुया च्चुलिप्पाहां वंगु हे वं वं-
 च्वंगु संस्कार छः प्व सकल विज्ञान यागु संनिमवुगु जुसा बीज
 उवीगुहे मखु व बीज मवुगु जुसा च्चुलिप्पाहां वंगुहेमखु हे
 भिक्षुगण ! प्व संस्कार यागु हेतुइ कारण सकल विज्ञान हे छः
 कारीणि पृथ्वी समेतं (६) घातु संज्ञा सपुवय जुया बीज उवीगु परायं
 सकल पृथ्वीले संप्रहजुया च्वंगु छ उकि प्याका मत्थीका हं च्वंगु
 (आप घातु) छः तेज घातुं ववाका हं च्वंगु छः (आप घातु) फुलेयाना
 हे च्वंगु छः आकाश घातुं स्थान विद्या च्वंगु छः धालहे छः

सत्वप्राणी फलम्बुल त्रीन वृक्ष इत्यादि वंशया चवगु युक्तयहेछः ।
 उक्तियात रक्षायाना हं चवपि ईश्वर धंपि सुं युगुमखु काय्यं
 कारण यागु भाव हे छने देवचवगुनीं भवदंवन। चवगु युक्ति
 पृथ्वी तमेत (५) छातु कारिणी छः छतानं व पृथ्वी तभंत न्यागु
 छातु या चेत चंतन्ये दया जिमित्तं याना वंशगु धका छुक्तित्तं स्यु-
 गुमखु ।

हे भिक्षुगण । प्रज्ञानत्त धायव व तूष्णारूप विज्ञान नं अयेहे
 जकलः चक्षुयागुद्धारं रूपहेजक छनिगु विज्ञान छः वय्येहे
 धीतं भाव हे जक तहिगु विज्ञान छः वय्ये ध्राणया गन्धहेजक
 मनाइगु विज्ञान छः वय्ये हं जिह्वाया रस स्वादहे जक धया चवनिगु
 विज्ञान छः वय्येहे कायया प्रपतभ्य छु स्पर्श जुवगु सुख वेदना
 हे जक सियाचवनिगु विज्ञान हेजक छः मनचित्त उचीगुयाव हे (५)
 ईन्द्रियद्वार यागु ज्ञाने हेजक भुले जुयोहंजक चवनिगु ज्ञानछः प्रज्ञाहीन
 उचीवसे ।

वहेछः (रूप वेदना तूष्णा) विज्ञान संज्ञा संस्कार) धकायंगु
 (५) दुख या कारण छव विज्ञान सकलेत्तं स्पर्श जुवगु कारण तूष्णा
 हे छः व तूष्णा याना हे वेदना जुया वेदनायाना हानं तूष्णा
 जुया तूष्णा याना भवदया संसार यागु उपादानं छुतेमजुया
 चवगुछः संसार धंगु वहे तूष्णा विज्ञानं अनेगु कल्पना याना
 हगुलो छातुया कारणं वंशया चवगु (सुद्धावतन) रूप रूपादिछः
 ध्व वेह शरिर वंशगुया जादि न्हापां (कलल) धंगु पुरुष व स्त्री
 यागु भेव जुया चनिगु (पुरुष) उचीमहेके (कलल) धंगु वकसिबे
 बुने लावनिगु स्त्री उचीमहेसिके क्वेयां पिय्यहेजक साना
 चवनिगु ।

हे भिक्षुगण ! पुरुष उबोम्हके लावनिगु (कलल) विर्यंजुया वनिगु स्त्री उबो म्हसिके लावनिगु (कलल) रञ्जुया वनिगु छः वहे रञ्जिदर्ये निगुसंगम उबोगुलि (गन्धर्व) धैगु विज्ञान यागु कल्पना उषेजुया वंगु विर्यं धैगु शुक्र रजसलाना रजंतवपुया छाना ववेजुया व ववेया बुने च्वको विर्यंयागु सारजुया ववेया पिये चवव रजवागु सारजुया ला हि आद्रा छेगु सयप्वाय जुवा दैवयाचगेगु वेह शरिर छः ॥

हे भिक्षुगण ! उकि (बुदबुदारी) धैगु धुकधुक सना च्वनिगु (वायु) अग्नि जल परनी यागुसार (कलल) चैगु जुया निति (वायु) या कारणं सना च्वं च्वं गुयात नाडिघका घाईगुछ । वहे विज्ञानं कल्पनायागु कारण कारणी दैवयाचनं गु रूप वेह छ. ध्व रूप वेहयात दुःख वेदना छः घका धैगु स्युगु (प्रज्ञा) छः मस्युगु अज्ञानहे छः ।

ध्व रूप यागु वेदनाया कारणे नया त्वनागुयात बुने उष्णा (अग्नि तेज) घातुं पाखयाना उकियागु कः भुको मल जुया २ द्वार पिकया उकियागु सार वाकिगु वहे (कलल) धैगु शरिर वेह जुयावंगु चं नं नास्सगु अग्निघातुं पाखयाना ला ही ववे उबोमागु छुछुछ जुवा अग्नेवाकिगु पुरुष याके मुलगु घातु जुवा स्त्रीजनयाके रजजुया हानं व विज्ञानं बुद्धवेदना सोमंका कामरागे कल्पनायाना रजे विर्यंयात संज्ञायाना जन्म जात जुयावं च्वंगुछः ध्व सङ्ग्रायतन धैगु ।

धुकि व विज्ञानं कल्पना गुजागुयागु उजागु फल प्याहावंगु विज-
जुया वहेधीअ कल्पनायागु अनुसार यागु फलसं वंगु सस्कार रूपवया
दैवनिगु च्वंगुछः ध्व उकि कल्पना धैगु (पूसा वोजछः गुजागु विज्ञानं

गुणागु कल्पना यागु उजागुहे जुवावेगु फलमुलया फलमुलहे पुसां
 जीवया जीवहे पुसां धर्म या धर्म हेपुसां पाप या पापहेपुसां तूष्णा
 या तूष्णाहे पुसां ज्ञान या ज्ञान हेपुसां अविद्या अविद्याहे पुसां शक्ति
 सकलकारण विज्ञान हेखः ।

हे भिक्षुगण ! उक्तियानिष्ठ सयका सोका खंका कुशलगु
 काय्ये वात कल्पनायाना कुशलगु हे घातुज्वीका ज्वनेमागुखः घका-
 सिईकी उक्ति सयेका सोका खंका चित्तघात शान्त एकाप दयकाकश्य-
 गुहे पण्डितया कार्यलः ।

हे भिक्षुगण ! कुशल अकुशल उजीगुया हेतु कारण मये
 घासा प्रज्ञाहोन जुया विज्ञान रूपये संज्ञा जु बनिगु या कारण
 (सन्निपात) धंगु स्पर्श जूगुया कारण वेदना उत्पत्ति जुया बगु
 (सङ्ग्रायतन) धंगु वेह दुःख वेदनाया मुल बहे शरिर यागु वेदना
 सहयाय मफुगुली अचेत भावयाना जित सुःख प्राप्त यायमाल घका
 धंगु आत्ता आश्र व महितयागु (प्रवृत्ति) विज्ञान निश्चयनं तूष्णा
 खः व विज्ञान ययाना दयका मुंका कश्यु सकल परार्थ उपादान
 यागु कारण उगाधि देवेगु कारण हे खः ।

हे भिक्षुगण ! उक्तियाना धर्म अधर्म जुया भव धंगु जातय
 जन्म ज्वी मालिगु कारण दया कारणं याना जातये जन्मजु
 बनेमागु कारण संबंध हे दुःख यागु कारण खः ज्वहे खः जन्म
 यागु दुःख मुंका कश्यु जन्मया कारण जरा बुढा उजीगु व
 यागु कारण (उगाधि) असमर्थ उजीगु ययागु कारण (भर्ण)
 सिना नाश जुया बनिगु (हे भिक्षुगण) मये धंगु व जीव जक
 जुया कववि प्रज्ञाहोन पित्तव प्राणिपित्तं स्युगु मखु वहे मस्यू-
 गुलीयाना व जीवात्मा घान्ह स्वे विवय वास्ना देवेगु उपादान

यागु कारण (४) आहार नया च्वंगुली याना भवचक्रेलाना च्वंगुलु दुःखः घंगु ।

छु छु आहारयाना च्वंगु घासाः (हे भिक्षुगण) व विज्ञान संज्ञा जुया च्वंगु रूपये नाप दया च्वंगु अग्नि (उष्ण) याना निस्तारणु) याहार नेमाला च्वंगु यात उतमगु कल्पनायाना नय भक्के च्वंगु अनेक कल्पनायानाने च्वंगु आहार हे (१) हानं व प्रवृत्ति तृष्णा विज्ञानं लिवा यागु विचार तथा लोभ याना (कृपनि) जुया चित्त चिकि घका मुना दयका च्वे च्वंगु आहार (२) हानं लोके स्वासिः डालि चाया तःघंम्ह ज्वी घंगु मङ्गुलु सुख यात आसा कया मृत्यु ज्वीमान घंगुः यात लोभंका व्यवहारि जुया अन्यगु कल्पना फेले याना च्वंगु आहार (३) हानं लुगु ईन्द्रिय ज्ञानयात शान्त भयारय अनित्यगु रूप रस गन्धे स्पर्श भूलेजुया कामरागयात तृष्णा याना च्वंगु आहार (४) वहे प्यगु आहारयोना (प्रज्ञा चेतन्य) घात तंका अचेत भाव-ज्वीका च्वनानं जित थयेजुलघका घंगु मस्युम्ह वहे आत्माछाग्ह हेखः अनित्यनिरोध जुया फुना बना च्वम्ह मेम्ह मखु ।

हे भिक्षुगण । व प्रज्ञाहिन जुया जीव जक जूया च्वपिं प्राणि विसं रूपघातनं आत्माहे घका वेदना यातनं आत्मा हे घका तृष्णा विज्ञान यातन आत्मा घका संज्ञायातनं आत्मा हे घका संस्कार यातनं आत्मा हे घका सकलहे व आत्मा घका छना नाश ज्वीका च्वच्वंगु वहे प्रज्ञा भवया हेखः व (५) रकन्धयातः छुते याना लोकेगु शक्ति भवयका च्वंगु दुःख घंगुघात म्हमसिया हें खः जेगुलीमखु मङ्गुलु सुखयात तृष्णा याना हे पतपमत्तं भवयका च्वपि वहे प्रज्ञा हिनपिहे खः ।

हे भिक्षुगण ! एव ब्रह्माण्ड धैगुली भवत्तक धैगु व छम्मंत्तक
 धैगु (लै) निपु बू चाहिलीगु गथे छासा आकाशया बुने (वायु) वयाबुने
 (अग्नी जल पृथ्वी) वयाबुने (विज्ञान) जीव जुया भवाना ब्रह्मण
 अबिमाशः जुया सकलया विद्याताः सकल (देव मनुष्य) या तरणवनेगु
 जुयात्तवैगु सकलया पिता ज्ञान जुया च्वांम्ह प्रजा ज्ञानया ज्ञान
 जुयात्तवैगु बुने बुधका धैगु व आत्मा छका धंत्तवैपिं स्पुगु खँगु मख ।

जिक व आत्मा यागु ज्ञान तूणा जुया वहे भव उपादान
 यागु (४) आहार याना संज्ञा जुया हानं विद्युत जुया वहे
 गतिमाना खना च्वांगु भवत्तक धैगु एव रुप शरिर वेहले दै च्वांगु
 (बक्षु श्रोत घःण जिह्वा काय) वहे आत्मा छाम्ह एव जिगु-
 मखु एव खालि संज्ञा समुदमयागुहेतु हे जक छनेव वै च्वांगु
 छका धैगु यात मस्पुगु (अविद्या) याना रुप रस गन्ध स्पर्श सुख-
 दयके धैगु धम्म छम्मं भुले जुया यत धम्मंतु कुका च्वांम्ह आ-
 र्थाखः । हे भिक्षुगण ! एव भवत्तसारे लंठना धम्मं च्वांम्हिले
 मकै च्वांपिं भवै पारंगतज्जीगु गवले जक कं व प्रजा, हीन जुया
 जीवजक जुया च्वांपिके खुलि ज्ञान मबुकेगु जन्मज्जी जन्मज्जीगु धो का-
 रण परिणाम (जरा व्याधि मृत्यु ज्जीमालिगु माहात्तच्वांगु घोरगु बुःख
 खः एव छका धैगु स्पुगुखँगु मखु वहे मस्पुगु छम्मंहे निरदगु भाव
 फुका अनित्य साका च्वांगुखः व आत्मा धम्म ।

व आत्मा जन्मदय जुया वं च्वांगुया कारण व विज्ञान यागु
 बुरभाब जुया वं च्वांगु तूणा खः आत्मा छैम्ह वहे तूणा याना
 (वैधम आत्मा जुयानिति) (व आत्मा वैधम रूपवेहयागु स्व-
 भाब अनित्य तूणाकार स्वार्थो वहे स्वार्थ भाव दयका हपिपरि-
 वार पिं स्वार्थोपिहे खः स्वार्थ स्वार्थयातः याना च्वांगु स्वार्थगु

मान मज्झिमाय सुख ताया रूप व रस गन्ध स्पर्शं भुत्ते जया
 संज्ञा ज्वीग धर्मं विज्ञान साका भूल ज्वीका अविद्याया साका अन्धकार
 त्वपुत्रका च्चच्चम्महसः व आत्मा धाम्ह । हे भिक्षुगण ! वहे
 छुं मस्युग, अविद्याया ना क्षणक्षणं यः ग, नित्यग, आकारयातः यमत्तुं
 बदलियाना । छग, समय मचा जया छग, समय तरुण जीवन्वार
 जया छग, समय बृद्धजया छम, समय कालबाग, बन्धने साका
 स्यानयग, ठेकाना मदेका च्चच्चम्महसः व आत्मा धाम्ह । हाने
 छग, समय मालिक जया भेन, समयले दासांजया छग, समयले
 स्वर्गय च्वना भेग, समयले नरके च्वना रंग रंग याग, मति चाहित्वा
 च्वनाने च्च चाहिते माग गति दुःख वेवना छः धंग, मस्युग्ग् आत्मा
 छः ।

हे भिक्षुगण ! व मस्युग या कारणे क्षणसुखया कारणे (अज्ञा-
 हीनयाना हतपत्ते व नाम रूपये संज्ञा जुवनीग यात तूष्णां याना
 यः यमत्तुं फुका च्चच्चम्महसः उकि व आत्मा धाम्ह च्वना वग वेह फुना
 च्चच्चम्महसः या येकाना अनगिति ग जिफुत ग लिफुत अयेने दयाके ज्ञान
 दया स्युग, मच्छु व आत्मा धाम्ह स्यं ।

हे भिक्षुगण ! हाने जिग, कल्पना याग, स्वभाव मच्चिच्च,
 तूष्णाकारजया जि फुगुछः जि नंच्वनाग, त्वनाच्वनाग, तिचा
 च्वनाग च्चच्चम्महसः अयेहे रनि फुनः च्चच्चम्महसा जिहे जक छः
 धंग, नं स्युग मच्छु, व आत्मा धाम्हस्ये वहे मस्युग लीसं सार-
 याग, गतिदुःख छः धंग, मलिचा यः त यमत्तुं दुःख दयका है
 च्वम्ह तूष्णाकार आत्मा हे छः ।

हे भिक्षुगण ! वहे छुं मस्युग, (अविद्यां) याना जगु नित्यग,
 भावने सर्ववन जिग, दुःख मद्रुग, सुखन सर्ववन जिग नाथ भा-
 वने फुना अनाथ जयावन जिग, अहिता कर्मने हिता जयावन,

जिगृह्णन्ते मयथा निर्धनं जयाधनं, जिगृह्णन्ति जयाधनमपि परि-
वारविनं सकलं विद्योगं जुषां वनं जिगृह्णन्ते मयथा वनं वका
धेनुं व आत्मा धाह्यं स्वर्गवले जकं स्यूवं ।

हे भिक्षुगण ! व मस्युगु भावयाना व आत्मा धाह्यसीगु आय्ये
भावहीनजुषा फुराव वं वपागु आपुर्दा चयद्वद जुषा हानं वहे मस्युगु
भावं छिद्वे जुषा हानं वहे मस्युगु भावं द्विद्वेजुषा हानं वहे मस्युगु
भावं सखिद्वे वहे मस्युगु अबिद्यायागु भाव यानां व आत्मा धाह्यं सिगु
आपुर्दा हीनजुषा यं व जन्म व मर्णं हे जकजुषा क्षण क्षणं वहे महा
तत्त्वगु दुखेलाना च्वंनेमह आत्मा धाम्ह हे छः । वंछुं मस्युगु अबिद्यां
याना नाथ देवंगु मंत्रिभाव दुगुकरुणा हीन जभाव अप्राप्त उवीका
नाथं तोतका अनाथ जुषा दुःखे लानानं दुःख घका मस्युगु व आत्मा
धाम्हसीगु स्वभाव उः व तूष्णाकारमह आत्मा जूषा निति धयके
बुलि प्रजा मदेवंगुछः हे भिक्षुगण ! स्व जमहाण्डे (प्रतिस्वसमुत्पन्न)
धेनु जुषा च्वंगुलि न आकाशया भिक्षुगु द्वेष भावदु नं वायुया भिक्षुगु
द्वेष भावदु न अग्निया भिक्षुगु द्वेष भावदु न जल पृथ्वीया भिक्षुगु
द्वेष भावदु सुयांहे छुं भिक्षु भाव द्वेष भावदुगु मखु सकस्यां शरिरेनं
(बाह्य) पिने न वहे ग्यागुघातु छः उकिसुयां घति वधि देगु दुगुमखु ।

हे भिक्षुगण ! सकल सत्त्व प्राणि पिनि सातस्वास वहेवायु छः
नया स्वनः तिया च्वंगु सकल वहे जल पृथ्वीयागु सारहेछः ननेचवनागु
घात पाख यानाच्वंगु वहे उसन अग्निहेछः सुयां छुं फरक वगु देगु
मखु नेतोन्व मागु सकल सत्त्व प्राणिया अयेहेछः च्वंचवना सकल
आकाशयादुने छुगुहे स्थानछः आप घातु सकलमा शरिरे (लोहित)
हि छः पृथ्वी घातु सकलया शरिरे मांस ववे क्षेगु शाकल देवंगुछः व

आकाश सकलया च्वन्द्यु स्यामखः विज्ञान मन चित चेत दुःख सुख
न दुःख न सुख धंगु जुया च्वन्चनिगुखः ।

हे भिक्षुवण ! एव अथेजुया च्वनिगु च्वंगुवात शान्त याईम्ह व
अशात्सज्वीका च्वनिम्हयात द्विचार यानाहयबले भिन्नम्ह सुं वुगुच्छु
घकाधंगु मधुगुलीवाना प्रज्ञायात तंका च्वंगुखः । रूपधंगु देवंगुया
कारण संज्ञासमुवय जुया देवं च्वंगु आकाशया बुने (वायु अनो आप
पृथ्वी) उकि विज्ञान संज्ञा असंज्ञाया कारण खः ।

संज्ञा धंगुया धर्म असंज्ञा च्वीगुखः जःम धंगुया धर्म मणंखः
धंगु सीका एव संज्ञा असंज्ञागु धर्मंखः एव देहः शरीर जिगुमखु एव देह
शरीरं देवंच्वंगु न खक्षुनित्य न स्रोतनित्य न घ्राणनित्य न जिह्वानित्य
न कायनित्य न एव आत्मा धाम्हनित्य भवसकसहे अनित्य अथे
गुरुप यात तोता ज्ञानयात खंका प्रज्ञावात देके मागुखः ।

हे भिक्षुवण ! वनस्प्यु बरावर दुःख भेगु छं वुगुमखु एव
प्रतिसंख्यानिरोध धंगु प्रेम जुया यया च्वंगु परार्थ सकल निरोधहे
जुया मर्वचनिगुखः । अप्रतिसंख्या निरोध धंगु प्रेम मर्दे चत्रगु मयोगु
परार्थनं सकल निरोध जुया मर्वहे वनिगु खः ।

हानं आकाश धंगुलि भिगुनं मभिगुनं स्वयंनं नकनं सकल
वंच्वंगु खः अथेहे वंच्वंसानं व प्रज्ञा सुयात एव धोगु एवद्योगु धकः-
धंगु प्रेम अप्रममयातं याना द्वेष भाव देहाच्वंगु वुगुमखु घकाधंगु
सीकेमागुयात सीके मफुगुलिः नित्यगु भावतना अनित्यगु भावजुया
च्वचववि । (सुखं) धंगि पुण्य कथ्यं यागु लहना धर्मं चक्रे मसास्थे
भवचक्रे लाना च्वंगुखः एव संसारे सीके मागु सीके दोज जुया च्वंगु
एवहेस्वंगु परार्थं खः ।

हे भिक्षुवण ! (प्रतिसंख्या निरोध) धंगु (१) अप्रतिसंख्या

निरोद्ध) धंगु (२) आकास. यागु परिनाम नापं (३) बहे स्वंगु
 विचारयात विचार देका अनित्य मर्द च्वंगु नित्ययात खंकाः
 दुःख सर्वच्वंगु सुखयात देका विचमात मर्द च्वंगु हर्षयात देका
 द्वियोगमज्जीगु संयोगयात दयेका अनाय मज्जीगु नाथयात दयका
 निर्धनि मज्जीगु धनयातदेका हींता मज्जीगु अहिंसाकर्मज्जीकाः अघर्म
 मज्जीगु धर्मज्जीका अज्ञान मज्जीगु प्रज्ञायात दयका च्वनेगु व ज्ञान-
 यात अप्राप्त ज्जीका च्वनेगु भाहा त च्वंगु कस्त पीडा वैयं च्वनिगुखः
 घका शीकीः ।

हे भिक्षुगण ! मंत्री धंगु समानभावं करुणा प्राप्ति ज्जीका
 मुदिता धंगु सकसिके (प्रीतिदं च्वनिगु संतोषे आनन्द ताया दुःख
 मर्दंगु सुख जुया च्वनिगुयात यथार्थ रूपंछना च्वनिगु उपेक्षा भाव
 वं च्वंगुसि सकल शरीरे सुखः आनन्द हर्षं प्रमाह जुया वं च्वनिगु
 (प्रमोद) धंगु सदाहर्षकालेस शान्तीसुख यागु फलयात प्रकाशछना
 च्वनिगु उजोगु प्रज्ञायात अप्राप्त ज्जीका छं मशीका च्वंवि
 (पृथक्जन) धंपिसं जाति भेद तथा चित्तयागु कल्पना हिंसा भाव
 ज्जीका च्वंवि अस्मिन् त्वगुया अन्धकारेलाना प्रज्ञा हिनजुया जीव-
 जकजुया च्वंवि समभाव मज्जना (शक्तिभावजुया) प्रज्ञा ज्ञानयात
 ह्यया याना अकृपा याना वं च्वंगु अनित्यगु संस्कार (रूप आत्मा
 यात) नित्य छना । बहे अनित्य दुःख अनास्तमा यात बेकेगु
 कामराग यागु धर्म धर्म सबळे जुया दुःखयागु भीर जुया वं च्वंगु
 घका धंगु मस्युगु गये घासा ।

हे भिक्षुगण ! मोच पुण्य घका धंपिसं (संभव) धंगु संज्ञा
 जुजुहे दुःख यागु भिर दयका हं च्वंगु खः (अनावि) धंगु आवि अन्त
 सर्वच्वंगु व प्रात्मा धांपिनि गतिखः एव गध्य जुया च्वंगु घासा ।

दृष्टिप्राप्त वयक वयकनं माहा उलमगु मुक्ती रक्षा याना ये किम्ह
 (आय्यं माता) गथे मामं मचायात रक्षायाना ह्वंवेगु छः
 वथेहे: रक्षा याना हे व्वनिगु (प्रजा) सत्कार्यं यात
 ह्व्या याना क्षण सुख दुःख या कारण यात जोना हानं दृष्टिप्राप्त
 वयक वयकं आर्यपीता सकलया ज्ञानजुया च्वंम्ह निद्वेव सत्पनित्य
 थविनास जुया सकलेसं खंवनचवंम्ह शुद्ध निर्मल (मलं रहितजुया
 प्रकाश खना वंगु प्रजायातः वास्ता मतसे रूपे जक वास्ता याना दुःख
 वंवेगु सुख यात सुख ताया ज्ञान यात भुले ज्वीका कामरागे धर्म-
 सभ्ये जुया अनित्य परार्थयात कल्पना याना दुःख धंगु म्हमसीका
 दुःख दुःख घका हानानं दुःख हे वंवेगु कर्मयाना दुःखं दुःखहे वेका
 (जनादि) धंगु दुःख यागु आदि अगत मवयका च्वच्वंवि (मोघ)
 पुरुष धंपिछः ।

हे भिक्षुगण ! (बुद्धप्रज्ञ) घका धंपिसं वं च्वंगु व वयकेगु यातहे
 छक स्पुपि । उकिपागु परिनाम जुयावेगुया अर्थ छुं मसीका च्वंवि
 उकि दुःख यागु नीर जुया वंवेगु छः । (प्रजावान) धंगु वंवेगु
 यानं अर्थ परिनाम स्पुगु वयकेगु यानं अर्थपरिनाम सिधा दुःख निरो-
 घगामिनि प्रति पद् धंगु दुःख यात सकलेसं सदानं कुका च्वनेकुम्हः
 यात प्रजावान घका छाद्दगुछः ।

हे भिक्षुगण ! विज्ञान जक धंगु गथेघासा दुःख बले दुःख
 हेजक घका धंगुस्पुगु सुखबले सुखघका जकस्पुगु रस गन्ध रूप बिद्वप-
 यात हे जकस्पुगु खंगु वयातः (विज्ञानाति) विज्ञान धाईगु छः प्रजा
 व विज्ञान यागु भेदे (प्रजा धंगु मनोज) गथे घासा व प्रजा जुया
 च्वंगु जुया वंगु जुया वनिगु स्वंगुया तं खना सिधा च्वच्वंगु प्रजा दुगु
 चित्ते दुःख सुख मवु ।

विज्ञान धंगु (परिज्ञय) ज्वीकेगु व जुयाच्वंगु निगु यातहे जक-
 स्तुगुलि अनेगु जुया वनेफु प्रज्ञा व विज्ञानथा घुली भेर फरकवु ।
 विज्ञान धंगुली नानादु प्रज्ञा धंगु छी छुं हे मडु । वेदना धंगु गण्य-
 छासा ध्वदंरुवच्वंगुली वुकियागु बरिणाम मस्तुगुलि ध्व रूप यागु
 लागी जुया: च्वंगु याना च्वंगु दु:ख वेदना सुख वेदना धंगु निगुलि
 दु:ख हेख ध्व: ।

संज्ञा धंगु (संज्ञा नन छुं मति सम्झे जुया सिया खना जकि
 यागु लागी (रागा अनुसय) चित्ते भाव जुया छुं रूपे सावनिगु धंगु
 बहे छ: संज्ञा वेदना विज्ञान बहे विज्ञानं संज्ञा जु धंगु: वेदना हे
 अनुभव अनेगु जुया धंगु धगु छ: विज्ञान न धंगुधीज संज्ञा हेख: व
 रूप वेदना विज्ञान संज्ञा धंगुली संस्कार: छने दंवेच्वंगुछ: रूप वेदना
 धंगु विज्ञानयागु हे कारण छ: संज्ञा ध्वीगु जुगु । गण्य छासा चक्षु
 इन्द्रिय भी सईन्द्रिय घ्राणईन्द्रिय जिह्वाइन्द्रिय कायइन्द्रिय मनइन्द्रिय
 जुयाधंगु विज्ञानं । व ईन्द्रिय लिख्ये असं वंछगु पिय वार्थ दं च्वंगु
 (५) धाएवी व इन्द्रिय विज्ञा संज्ञा धुवंगु छ: रूप वेदना धंगु ।

हे भिक्षुगण ! गुगुछ: सुद्ध भिमलगु प्रज्ञा दंरुवंगु चित्त यागु
 भाव: आकाश अनन्त गये छ: अयेहे छ: (आकाशानां त्यावतन)
 धंगु (विज्ञानानं त्यावतन) धंगु बहे प्रज्ञाप्राप्त दंरुवंगु । (स्तन धंगु
 वेह शरिर छ: । आकि च्चयावतन धंगु व प्राने छु परार्थ हे संज्ञा
 जुया दंमच्वनिगु मरुवंगु व आकिच्चयावतन) धंगु ज्ञानं ध्व रूपवेदना
 धंगु संज्ञा या कारणं हे जक छ: धंगुसिका संज्ञा मवयका ज्ञान हे
 जक: ध्वीका च्वन्यगुयात (प्रज्ञावाति) मनो जय धंगुछ ।

हे भिक्षुगण (आकिचिन) ध्ववेह शरीर धका धंगुली छुं

वैश्वानिगु दंगु बुगुमखुः घका धंगुग्गु खंगुयात (विज्ञेय) विज्ञाने
(प्रज्ञा नाति) धंगु प्रज्ञा वयका खके सोके मासा च्वंगु छ ।

छुयानोति घासा (अभिज्ञ) अविछाय लाना च्वंगुयानिति छगु
(परियज्ञ) दुःखय परे जुया च्वंगु छुते याना छोयतः निगु निमित्त
(प्रहा लव्य) य दुःखयात फुका छोयगु त्याग दयके मागु स्वंगु निमित्त
एवहे माहा उत्तमगु स्वगु निमित्त कारणे प्रज्ञा वयका य (आकिचित्
भायतन) यात खका सोक्ये मागुः निमित्त कारण छः ।

हे भिक्षुण ! (सम्यक दृष्टि) घका धंगुः एव संसार यागु
हेतु प्रथम्य जुया वैश्वंगु च्वनिगुयात यथाचं रूपं खनिगु खंकेगु मये
घासा प्रज्ञा दुरि विद्वान (विज्ञेय) माहात्मापिनिगु धर्म घोषया
व्याख्यान उपवेश न्यना आवक भक्षण चटर्पा ग्रहण याना कया परिशुद्ध
यायगु धर्मं च्वन्यगु निमित्त छगुः हाने (पोनिश) धंगु जन्म मरण
जुया च्वन्यमालिगु भव कारणदंबंगु (कोप्या) धंगु चित्तय बुन्य संत्रि
च्वनिगु घासे हे दुन्ये दंबंगु (लोभ कारण द्वेष कारण मोह कारण
जुया च्वंगुयात (अकोप्या) याना व मवयका च्वनेगुः निगु गु निमित्त ।
हानं चित्तविमुक्ति धंगु वहे (लोभ द्वेष मोह) मवुगु शुद्धगु त्याग
दान पुण्ययाना च्वन्यगुः स्वंगुनिमित्त याना (सम्यक दृष्टि) धंगु
प्रज्ञा दृष्टिदंबंगु छः ।

हे भिक्षुण ! य (सम्यक दृष्टि) धंगु प्रज्ञा प्राप्त ज्वोगुली
दंबचनिगु धर्मयानिमित्त गुलिवु घासाः (शोल लवा च.रि) जुया
शोल पालनयाना च्वन्यकंगु (१) निमित्तः हानं श्रुत धरः आर्य आवि
बुद्ध पिनिगु धर्म उपवेश न्यना युईका भमणभावे च्वंच्वन्यकंगु (२)
निमित्त हानं (साकाचम्मा) धंगु आकाश यागु आदिभाव प्रकृतिघा
कारणः यात सोके मागुयात सोदा योजगु वार्ता लाभ वयका च्वन्य

कंगु (३) निमित्त हानं समर्थ घंगु (समाधि) दुःख सुख समभावं
 चित्तएकाग्रता उच्यते स्वल्पकंगु (४) निमित्त हानं (विषयत) सुयागु
 वक्ष्यात यो मयो मवेका स्वनेकंगु (५) निमित्तः ।

वहे न्यागु महा उत्तमगु ध्याने चित्तजाना व ज्ञानयात प्रकाश
 वंचंगु (सम्यक दृष्टि) प्रज्ञा दृष्टि घंगु प्राप्तव चंचंगुः व दृष्टि
 प्राप्तव च्वनिगुली खना च्वनिगु भव कारण (३) दुःख काम भव
 घंगु (१) रूप भव घंगु (२) अरूप भव घंगुः (३) व स्वंगु भव
 कारण यागुः हेतु जुयावंगु जुया च्वंगु जुया वनिगुयात यथार्थ खना
 सिया च्वंच्वनिगु (सम्यक दृष्टि) दया प्रज्ञावान घंपिसं खनासिया
 च्वनिगु खः । गये प्रासाः भविष्य सिया जुयावंगु (पुनर भव)
 पुनर जन्म सम्पन्न जुया वंगुः पात खका खना च्वगु वहे निवारणं घंगु
 सिया यागु वणं जुयावंगु छंसखंगु मस्युगुली याना व (कोप्या) घंगु
 चित्ते गारेजुया च्वंगु (लोम द्वेष मोह) उथे जुया अन्वकारं
 एषुषाः (अविद्या) यात मसिबा मखना व लोम निमित्तगु ज्ञानं
 याना (संयोजन) घंगु संज्ञाउच्यते चित्तयागु कल्पना उथेयाना (मद्य)
 बन्धने प्रवेष्ट जुवनिपी प्राणि विनिगु (आश्रय) आशागन वनिगु खः
 ज्ञानंजन हे ययागु विषय बन्धन जुया वनिगु खः । भविष्य चंगु पुनर
 भव जःम देवंचंच्वनिगु खः व देवंसुयात (चित्तकं विचारं) विवेक
 पुणं वं च्वंगु विचारयात दबकाः स्वग्यगुः (सम्यक दृष्टि) घंगु
 (प्रथम) न्हापी पायमागु ध्यान खः । व चित्तकंगु विचार वंच्वमह-
 सिगु चित्तेः (प्रतिमुख) घंगु सदा नं सकले सं चित्तमात मवंगु
 हर्षयागु सुत्र प्राप्तवंच्वनिगु खः व याके ।

हे भिक्षुगण ! व प्रथम ध्यान वंगु या कारण छु छु धासा
 प्रथम न्हापी (चित्तकं) तरकना याना स्वयगु (१) निमित्त । हानं

वयात विचार घानाः विचार वेका चवनेगु (२) निमित्त हानं व
 विचार यायगुयात (प्रीति) घंगु वैयका चवनेगु (३) निमित्त
 हानं दुःख मर्वंगु काय्यं त्यागव सुख ताया चवनेगु (४) निमित्त
 हानं चित्त एकाग्र वयका चवनेगु (५) निमित्त व न्यागु निमित्त
 कारण घानाः सम्यक दृष्टिः प्राप्तजुया वंगु छः ।

हे भिक्षुगण ! हानं व दृष्टि प्राप्त उबीकेत एव चित्ते मवय-
 का छोय मागु छु छु घासाः एव शरीर वंचवंगु (५) ईन्द्रीय यागु
 ज्ञाने (अनुराग) राग मवयका छोयमागु (१) व्यापार द्वेष भाव
 सुलिस्ये मवेका चवनेगु (२) इत्यानमृद्धः अलसि भाव मवेका चवनेगु
 (३) औघटय नीकृत्यः अहंकार व परचाताप मवेका चवनेगु
 (४) विचिकित्सा संसय संखा भ्रान्ति चित्ते मल मवयका चवनेगु
 (५) एव न्यागुयात वित्तकं विचार वेका (प्रीति) दुगु सुल यात
 चित्ते वेका उकिहे एकाग्र जुया चवने फंगु विद्यं यात वयकेगु (६) ।

हे भिक्षुगण ! एव चक्षु श्रोत घ्राण जिह्वा काय घंगु न्यागु
 इन्द्रीय ज्ञानया न्यागुहे (गोचर) व न्यागुया (विज्ञय) निमल निमल
 हे छः छगुया विज्ञय छगुयात मिले जुगु मछु अय्यहे जुसां व न्यागु
 इन्द्रीयया (विज्ञय) प्रति शरण उबीगु वहे मनचित्ते हे छः । मेघाय
 शरण कया मनं दुगु मछुः ।

व न्यागु इन्द्रीय वंचवंगु । छुयागु आभयेनं घासा विज्ञानं
 कल्पनायागु या अवाधि (आयु) आभयले वंचवंगुछ आयु घंगु
 उठना (उठमा) यागु आभयले वंचवंगु व उठना (उठमा) घंगु वहे
 कल्पनायागु अबोध आयुयागु आभयले वंचवंगु एव मध्ये घासा
 (उठमा) घंगु शरीरे हुन्य वंचवंगुः अग्नि । व अग्नि घंगु चवनेगुतः

छुं विषय यागु प्रभाव मदयकं वंश्वनिगु मखु गये मत धंगु च्याना
 च्चनेत् चिकं इता यागु विषयन च्याना च्चंगु छः । व फुत् घाय व
 मतनं फुनातुं वनिगु छः प्रले अन सुन्नयेा सुन्न हे । व (उष्णा) उष्मा
 धंगु वंश्वनयत् नं उकियागु विषय बतले हे जक छः स्थानाच्वनिगु
 स्थानाच्वतले हे जक छः व स्वंगु भव कारणयागु विचारदेका प्रकाश
 छकेभागु वहे संस्कार वेदना जुयाच्वनिगु धर्मयातः छंका सोका
 उकियागु अनुभव दयका वहे वेदना धर्मयात निरोध याना फुका
 छोयगु अवस्था व्हे जन्मे आयुर्दा बाकि वनिबले हे व दुःख वेदना
 छरो उचोगु उपाय यात छके सोये मागुः ।

वहे वेदना दुःख कारण मरं वनिगु उपाययागु विधि विधान
 (विद्या) यात देका (अविद्या) यात फुकेगु व्हे मन रूपि आयुर्दा
 हीन जुया मरनिबले वहे मतयागु तेज बलाना वं च्चंगु समयले हे
 छः । विद्यायात कोशिशयाना लोकेभागु सदानं सदानः उच्ये सुया
 जुया च्वनिगु वंगु वगु मखुः । हे भिक्षुण ! उकि व मत
 (आयुर्दा) मरिनिबले हे (लौकिक) धंगु छनाधंगु छनिगु छः पुनर
 मवयागु परिणाम लिवा जन्म वं वंगुया कारणयात लोकेगु हे विद्या
 धंगु छः ।

य आयुर्दा बाकि वनिबले व दुःख वेदना मुक्त उचोगु प्रज्ञायात
 प्राप्तदयका कायगु अवस्था व्हे जन्मयागु कर्तव्य सार छः व
 कार्यं घकासिका उकिहे प्रयत्न उचोगु यायगु सारगु छः ।

हे भिक्षुण ! व दुःख वेदना छुतय उचोगुया विधिविधाने
 प्रज्ञायात प्राप्त दयकेगुली व छन्व धंगु (५) ईन्द्रीय यागु व ज्ञानयात

संभार याना ध्वनाना अने जनेगु जुया वनिगु धिज्ञान छः घका सीका
 वहे ज्ञानं वहेचितयानः एकाप्रयाना च्वनेगु वहे एकाप्रचित
 उबीगुलीं संज्ञार्थगु छुंमवया वुःछ वेदना जुयावंगु अक्रिया कुना
 वनिगु छः व एकाप्र घंगेलीं ।

वहे वुःछ कुनाधनिगु (निरांछ) धर्म खना सिया च्वंगु चित्ते
 वुःछ वेदना धंगु मर्ववनिगु छः; व मर्वंगु गध्य जुयाघासा व
 प्रज्ञा वयः धुंकुम्हस्यं न्हापालाक हे ध्वस्तोके वंवंच्वंगु परार्थः;
 च्व शरीर अनित्य नासवानगु हे छः घका धंगु खनासीया व रूप
 वेह यागु विवयेले (राय अनुत्तय मययका व चित्तयागु समाधी व हे
 आवि प्रज्ञा मयंपारजुया बनाच्वंगु ज्ञानेहे ध्यान स्थीर जुया च्वंच्वंगु
 चित्ते ।

व वेदना युक्त वंच्वंगु नामवानगुः शरिरव्यात व चित्तंतोता
 बनाच्वनिबले व अचेत्त शरिर सिग्गं म्बत्थोकातंतंगु समान हे छः
 द शरिरयागु चिन्ता व आवि प्रज्ञाय व चित्तलाना एकाप्र जुया
 वनिबले व वेदना कारणु शरिर गध्य संपंविषुयात् तोता थकंगु छः
 अयेहे याना थकंगु छः उकोयागु राग मर्वबले ।

हे भिक्षुण ! वया दृष्टांतः च्व चक्षु भोत प्राण जीव्हा काय
 धंगु न्यागुया (बिज्ञाय) रूप शब्द गंध रस स्पर्शं धंगु न्यागुयातः व
 मनचित्तं हे छः उकिबानः शरण कंच्वंगु मेगुलीं मखु व मनचित्तं
 ध्व दुःछ वेदना वंवंगु रागादि व स्वंगु भवया कारण निमित्त छः घका
 व प्रज्ञायात् खना च्वंगुचित्तं व चक्षु रूप, भोत शब्द, प्राण गच्छ
 जिव्हा रस काय दुःखया छुंहे लनेउबीगु जुगुमखु वचित्ते व इन्द्रीय
 शरिर मृत्यु समान हे छः धंगुभाक्कं व प्रज्ञावंच्वंहेके सवानं हे व

निरोध धर्मं मर्दं वना च्वनिगु हे छः धंगु छना सिया च्वच्वनि वं ।

हे भिक्षुगण ! वहे निरोध धर्मो लाना च्वगुचितं व शरिर यात गुलोसंम छनाच्वनि घासा ख पुवं न्हापा यागु अविद्या छुं मस्यु- गुया कारण निमित्तं वं च्वंगु हे अक छः ।

ख काय संस्कार जुया च्वगु कारण स्वास यागु अच्चि आयु (बाधीकक्रिया) चित्तसंस्कारयागु अच्चि आयु उष्णा (उष्मा) उचिछन मज्जुनिगु अच्चि आयु बाकि वं च्वं च्वगु हे सम्म अक व मृतक शरित्ते फरक खः उकियागु ईन्द्रीय ज्ञान या छुं लगेमज्जी या व प्रज्ञाप्राप्त जुम्हसीगु चित्त नासवानगु परायं छलीस्यं संज्ञो मदयका व यागु चित्त काल मस्यु बने मफया च्वंगु (गुगुछः) निर्वाण स्थाने छोघातंते पुं कुगुछः व प्रज्ञा प्राप्तम्हं वयागु चित्ते न दुःखः धंगुवं न सुखधंगुवं सुखं दुःखं मुक्त जुया (चेतविमुक्ति) धंगु चित्त ज्ञानेहे मुक्त जुया बने पुं कुगुछः वहे छ प्रज्ञापारमिता धंगु थुगु दुःख रपि अज्ञानं छतेजुया वनाच्वंगु बुद्ध यागु धर्मं धकासिकि ।

हे भिक्षुगण ! व चित्तविमुक्ति ज्वीकेतः चित्तेय गुली विद्यान दयका हयमागुदु हानं गुली मदयका छोयमागुदु घासा न्हापां चित्तं सोका हयमागु छुछुघासा व चित्ते सुख दुःख नसुख नदुःख धंगु वं चंगु ख नित्यगु मखुधका धंगु सोका हयमागु (१) हानं वचित्ते (सौमनस्य दौमनस्य) धंगु हर्षविषमात जुया वंगु यात न्हापां- तुहे विषमात वं चंगु हर्ष मज्जुस्य विषमात मदयका च्वन्गु (२)

हानं दयका हदगु व दुःख सुख हर्ष विषमात ज्वीगुयात भुल मर्दंगु निर्मल च्यंतंने उपेक्षायात दयकाहयगु ॥११॥

ख उपेक्षा धंगुली छन सिया वंगु ख आकार वं च्वंगु

आयागु निमित्तं चित्तविमुक्तिं धंगु (समापत्) ध्व आकार जुया
 वंवंचंगु मववंचनिगु वंकेगुयात ध्व चित्ते गुली वयका हयमागु
 गुली मवयका छोय मागु घासा ।

हे भिक्षुगण ! ध्व संसारे (प्राकृति निमित्त) वंवंगु रूप
 रूपवि आवि गुलीछः वंवंचंगुयात सकलेत्तं निरोधतुं जुया
 वनिगु छः ध्व घका धंगु घका धंगु खंका सीका व सकल यात
 रागमदका हयेगु व हे मववंचनिगु मवयका चयनेगु ॥१॥

ध्व अनिमित्त घातु धंगु (चित्तमुक्तिज्वोगु) या स्थितिघात
 चित्तवयका हयमागु (प्रत्यय) धंगु खने वंवंगु निमित्त कारण
 यात कुशल जुया वयकेगुली ध्व वंवंचने धुंकुगु साराणी मित
 यात मने मति मतस्य चयनेगुली अनिमित्त वंवंगु उपादान घातु
 मववंचनिगु विचार वयका हयगु ॥२॥

हे भिक्षुगण ! उकियाणा (अनिमित्त) धंगुदुखः वंवंगु उपादान
 घागु निमित्त कारण ज्ञे मवया (चित्तविमुक्ति) धंगु वहेचयंतस्से
 चित्तमुक्ति ज्वोगुछः उकियाविधि विधान गुली खंका सीका हय-
 मागु व घासा ।

ध्व संसार वंवंचंगुया सारा (निमित्त) यात मवयका
 छोयगु क्षांति क्षमा घागु ज्ञानयात वेका च्वन्यगु (१) आ ध्व निमित्त
 वंवंगु यात कुशलगु घातुजुया वंगु शुद्धगु कल्पना यायेगु विचार
 वयका च्वनेगु (२) निमित्त ।

वहे नीगु निमित्त वंवंगुली याना (अप्रमान) जुया वंवं
 च्वनिगु (चित्तविमुक्ति) धंगु चित्तमुक्ति जुया वनिगु (आकिसंभ्य)

धंगु वज्ञाने अनित्य पराधं छुं हे संज्ञामदया महासुन्दरता धंगु आका-
शानित्यहे असज्ञाजुया वनिगुखः (चित्तमुक्ति) धका धंगु (अनित्य)
धं वंगुया कारण मधं वनिगुली हे तिन मध बुखः छुते जुयाजन्म कुना
(निर्वाण) प्राप्तिध्वीगु जुगु ग्रह चर्यं धम्मं पुरेजुगु खः व ।

हे भिक्षुगण ! ध्व धम्मं यागु विधिबिधान नाना अने-
धनेगु अर्थं धवज्जन धं धं धं गुरु मयेहे धं धं धं गुरु जुसां व सकल
अर्थं धवज्जन विधिबिधानया (एक) धंगु अर्थं खः धम्मंया वहे धंगु
अर्थंया नाना अने-अनेगु अर्थं व्यंजन जुयावं चंगु खः ।

यथे धासा हे भिक्षुगण व प्रज्ञायाना (मंत्रियुक्त) वयकान्हाया धंगु
विशाय स्वया पुर्णरूप बुःख दुधी यागु विचार यानाः ध्वन्यगुया विधि
बिधान नाना अने-अनेगु धं धं गुरु खः धधंहे मेगु निगु गु विशाय
स्वयानं अथे हे विचारतया धधं स्वंगुगु विशायनं धधंहे धंगुगु
विशायनं हानं अथेहे अधं धधयनं उधं धधयनं धधेनं धधेनं सतिकनं
सापाकनं सकल स्थाने बुःख रहीतगु अर्थंयात पुर्णं (विपुल) महान
जुया सधंभेसे धंरि रहीत याना व्यापक जुया (मंथ्री) युक्त
धं धं गुरु चित्त स्मृति सकल लोकयात पुर्णं विचारं विधेक तथा
विहारेजुया धधं गुरु मंत्रि भाव हे (१) उकियाना करुणा भावयुक्त
धं धं गुरु (२) उकियाना मुचिता भावयुक्त जुयास्वगु (३) उकियाना
उपेक्षाभाव युक्तजुयाधधं गुरु (४) ध्व धं गुरु भाव खः (अप्रमानगु
चित्तविमुक्ति) धंगु धकासोका हे भिक्षुगण वहे खः (आकिचःयायतन)
धंगु छुंहे कायमाल वाकमल चित्त मल मदया आकाश प्रमाणं
यथे खः अथेहे (चित्तमुक्ति) धंगु जुया वनेगु खः ।

हे भिक्षुगण ! व नाना अने-अनेगु विज्ञान यातः यथाधं

कं शिष्य याना सोया खंका ह्यबले । व विज्ञान धंगुया अर्थ छगुहे
 (एक) जुया छुहे मर्दं वनिगु छः व विज्ञान गयेयास। संज्ञाकुल बिछु-
 तकुल उलिहे छः व विज्ञान धंगुया महिषा रूप वेदना विज्ञान
 सज्ञा संस्कार धंगु न्यागु कारण विज्ञान हे छः ।

हे भिक्षुगण! प्रज्ञा धंगुनि । व विज्ञान यात निरोध याना
 मवेका च्वंगु धर्म छः बहे छः (अमर्षादीत) धंगु कालमृत्युवने मर्क
 च्वंगु स्थान । ज्ञान या ज्ञान जुयाच्वंगु प्रज्ञा धंगु ज्ञानयात प्राप्त
 उवीगु कुगु धकातिक ।

हे भिक्षुगण ! व चित्त बिभुक्ति धीगु सुन्दता भाववेका च्वन्यत
 (अरंय्य) धीगु सुं मर्दुगु सुं न्यवने वना तिसाया बवेकाना शरिर
 तप्यंकः तथा षंगु श्रमृतियातः स्त्रीरं ह्यंग्य तथा ष्य अगत संतार
 धंगु (आत्मा वा आत्मा) धंगु तिस्य हे जकः च्वंछागु छः वा
 सुन्दे जुया निरोध मर्दं वनिगु वानाच्वंगु गहं छः वा आत्मा
 धाग्हु ।

हे भिक्षुगण ! एव छुधका धंगुह आत्मा छः एव व च्वनिग्हु
 परार्थ मखु धका धंगु विचारतया (अनिमित्त चेतविभुक्ति) धंगु
 आ वं च्वंगु चित्तयातः भुक्तियागु त्यंकेगु (अनिमित्त) धंगु लिपा
 मविधय वं च्वंगु निमित्त कारण छुहे मर्दं वनिगु चित्तयागु एकाशा
 समः छियात विहरे जुया च्वनेगु ।

एवहे छः सुं न्यता समाधि धंगु व छगु ऊर्धया नाना व्यञ्जन
 जुया वं च्वंगु परार्थया छगुहे अर्थ धंगु एवहे तः मेगु मखु धकातिक ।

हे भिक्षुगण ! वयातहे छः खंका लीका (क्षीया श्रव) धका धंगु

चित्तयागु आशा तूष्णा चित्तमज्ज मदेका छोयगु व (चित्तविमुक्ति-
जरीगु) लीवाना आशा आभय कायमालिगु कारण वं वंगु छुहेमव
वनिगु वंगुछः । वहे आशा तूष्णा चित्तमल उथे जुयावंगु कारण-
यात हे निमुलयावना मदेकाछोया गय्य तापगसिमागु छुघोत्व रहाना
छोयबले हान मेगु खुलोप्याहा मवंगु गथेछः वय्यहे व भविद्य
वं वंगु कारण राग आवि यागु मूलयातहे नाश नष्टयाना फुका छोया
ततेछु कुगुली ।

हे भिक्षुगण ! व प्रज्ञावान भिक्षुया (पुनर्जन्म) घै गुलिआपा बुझः
रूपी वेदना व वै गैगु जन्मया कारणे जुयाथीगु रागादियागु बीज फुना
नष्ट जुया वनिगु वंगुछः अहंतभिक्षु घै पिनिगु चित्तः ।

हे भिक्षुगण ! एव चित्तविमुक्ति घै गे यायगुया विधि विद्या
नाना अनेअनेगु दै चवसां सकसियेसं उलाम धे षठजुयाचवंगु चित्त-
विमुक्तिया उपाये (एक) छगु (कोप्या) घै गुचित्तय बुने (गप्ये) जुया
सोमदयक अब्बवंगु व (ववप्या) यात (अववप्य) याना हेगु (एक)
छगु उपायहे महाउतम उथीगुछः ।

हे भिक्षुगण ! व (अववप्या) यानाहे पुनर्भवया कारण राग
द्वेस मोह मव वनिगु वहे (अववप्या) हेछः व (अववप्या) चित्ते
वै गैगु समेयले वयात छनीगु खंगुलीयाना व रागनं किञ्चित हे
छनिगु छः द्वेवनं किञ्चित हे छनिगुछः मोहनं किञ्चितहे छनिगुछः
व (अववप्या) या लागि ईमिछुं लगेमज्जु धकासिकि ।

हे भिक्षुगण ! व (अववप्या) यातपिते सदानं धारण याना
(ववप्या) उथेउवीमफेकेत मेगु सकल सोमंका छोयव आफैआफ यः
थभंतुं मव कारण मदै वनिगु छः ।

जकि चित्त मुक्तियया त्रिधिविधाने सकलेसें अठेठजुवा स्वंगु
 वहे (एक) छगु (अक्वप्या) धंगु ज्ञानयात प्राप्त वेवयगुली राग मं
 रहित व ज्ञाने द्वेषमं रहित मोहनं रहितगु छः व (अक्वप्या) धंगु
 राग मने मवेकेगु छगुलीहे वय सर्वत्र दुःखःया कारण सर्ववनिगु-
 हे छः ।

हे भिक्षुगण! एव दुःख दुःखेगु, राग निमित्त छः द्वेषनिमित्त
 छः मोह निमित्त छः घकासीका खंका वयातहे छः चित्ते मवेयका-
 छोयमागु वहे राग द्वेष मोह मः वनिगुलिहे छः चित्तविमुक्तित्त
 धंगु मेगु छः ।

हे भिक्षुगण ! सर्वत्रदुःखया कारण (प्रयाय)वहे वक्वप्या धंगु
 राग द्वेषमोह निमित्त कारणे छः वयातहे मवयका छोयगु सर्वत्र
 धर्म छः व वहे नाना जनेजनेगु दुःखया मुल वयाक्वंगु (एक वक्वप्या)
 धंगु छगुयात मवयका छोयगु (एक) जयावधंगु वहे (अक्वप्या)
 यातवेका हेगुः वहे धर्म सर्वत्र दुःख घाक्व सर्ववनिगु वनाक्वंगु छः
 घकासिकि । व जयेघका मस्युगु वरावर दुःख मेगु छुं बुगुवतु ।

हे भिक्षुगण ! (क्वप्या) फुका (अक्वप्या) वेकेगु जनायकुना
 नाथ वं वैगुछः घकासिकि ।

हे भिक्षुगण ! एव ब्रह्माण्डे आकाश वायु अग्नि जल पृथ्वी
 समेत (५) घातुवागु सवन्धि विज्ञान घातु जोरे जुवा भूत ब्रह्मिण्य
 बर्तनाव धंगु (३) समयसं रूपजुयावंगु वहे (५) घातुहे छः बाह्य-
 बंक्ववंगुनं गुह्येशरिरे वूने वंक्ववंगुनं वहेन्यागु घातुहे छः ।
 कपलुया वंक्वगु वयातहे शुद्धयाना, वहे शुद्धगु रूपहे छः भगवान
 सुगत घका घाईगु मेगुलि मल्ल ।

हे भिक्षुगण ! वहे रूपवहे छः प्रज्ञाप्राप्तजुया सर्वत्र संस्कार
गुह्यवाह्ये । हाने वहे रूपवहे छः प्रज्ञायातः अभाव प्रप्राप्त उबीका
खेना वं वं गु संज्ञा दुःख रवि संस्कार वै वं गु अज्ञानेयाना वहन्यागु
घातुवहे छः ।

हे भिक्षुगण ! वहे न्यागु घातुहे (शरिर प्रति शरिर) सकल
गुह्यवाह्ये ऋतकवं स्वै स्वै गुह्यः व तको वहे पृथ्वीसमेत न्यागु घातुहे
हे छः व वै स्वै स्वै गु अयेहे खसाने व न्यागु घातु जि जिगु मखु व
जि घका वयात घायगु लायक मज्जु घं गु प्रज्ञाप्राप्तजुया स्वै पित्तं
ययावं वृक्षेजुया सिया खना वनिगु छः । हे भिक्षुगण ! मयेघासा
व पृथ्वी समेत न्यागु घातुलिया गुकि २ यागु छुछु घातुछः जगुजगु
उकि २ हेतु वनिगु छः जिगु मखु व घका व पृथ्वी घातुलिस्यने
चित विरक्त उबीका वध्यहे आपघातु लिस्यने तेज घातु लिस्यने वायु
घातु लिस्यने चित विरक्त जुया ध्व आध्यात्मिक जुयावं स्वै स्वै गु
आकाश घातुलिते समेत व चित विरक्तजुया वना वहे प्रज्ञाछगु
लिस्य चितजुया वनिगु वयागु लागि रूपदुघका घं गु भाववं गु दुगु
मखु ।

हे भिक्षुगण ! वू कियागु मतलब प्रकाश मयेघासा हे भिक्षुगण
शरिर (प्रति शरिरे) गुह्यवाह्ये वृण्य विण्य सकल रूपव वै स्वै गु
वहे न्यागु घातुयागुहे छः व न्यागु घातुयातः सुयहे व जि जिगु
छः घकाघं गु घं चवगवं गु व गु मखु कारण, छुयानिति घासा अंम
कुकोहे मृत्पूजुया वनेमाला स्वै गुलि घका घं गु सिया खना वै वने
व न्यागु घातुयातः खनावैकि ।

हे भिक्षुगण ! आकाश घातुघं गु (शरिर प्रति शरिरे) सक
लिया व आकाश घातुघं गु (कर्णाछिद्र) नासिकाछिद्र मुखछिद्र ने

स्वना स्वस्वंगु स्वान, अधोभाग मलमुत्रावि प्याहावंगु खिद्र (हो)
 छूतक छालिगु स्वान व वत्तक आकाश धातुहेखः (भारि र प्रतिभारिरे)
 गुह्यवाह्ये वुन्दनं विनेने व आकाश धानुषागु स्वभाब छालिगुया-
 स्वनिगुहे खः ।

हे भिक्षुगण ! व प्राकारो छु परार्थन लेपनजुया याना स्वनिगुं
 छु हे वंगु वुगु मखु उकि व आकाश सुषागुं मखु व न जिखः व न
 जिगुखः व धकाधंगु बुकेजुया सिलखन धायव जो धका धंम्ह प्रज्ञा-
 यात अनुभव वं वंगु खः ।

हे भिक्षुगण ! व प्रज्ञा यागु अनुभव वं वंगुलि व चित्तं पृथ्वीं
 समानगु भावना यागु व भावनाय व चित्तं छानिक पृथ्वीले सुखिगु
 पदार्थनयाइ उकि असुखिगु पदार्थनयाइ उकि अथेनं व पृथ्वीया
 दुःख मताया सुयातं घृणानिन्वा याना सुयात पृथकद्वेषभावयाना
 स्वस्वंगु वुगुमखुधका धंगुसिया खना विचार दं च्वनिगुखः व पृथ्वी
 न जिखः न जिगुखः सकस्यागुहेखःधका सिकी ।

हे भिक्षुगण ! वहे पृथ्वीसमानगु विचार भावनायात भावना-
 याना उकिहे भावित जुया स्वनेबले चित्तधंगुलि छुं पदार्थयसं द्वेष-
 भाव मदं वनिगु निद्वेष भाव प्याहावंगुहे सुगति धंगु ख धकासिक्खीः ।

हे भिक्षुगण ! वध्यहे (आप) जलः ललेनं सुचिन्धयाइ असु-
 चिन्धयाइ अथेनं व जलया सुयातं पृथक भावयाना घृणा निन्वा
 सुमसं याना द्वेष भावयाना स्वंगुवुगुमखु धकाधंगु विचार तथा व
 जन न जिगुखः व न जिखः सकसियावहेखः व चित्तयातः (जलं)
 समुद्र समानगु भावनायात भावना याका वहे भावनाये भावीतजुया
 स्वनेबले चित्तधंगुलि छु पदार्थयसं द्वेषभाव मदं वनिगु । स्वमं
 सुगतिहे खः

हे भिक्षुगण ! हानवर्धहे (तेज अग्नि) भीनं सुचिगु पदार्थं नं द्वी असुचिगु पदार्थं नं द्वी व मी अयेनं व अग्निपा सुयातं घृणा नीन्वा घाना सुयातं पुषक भाव घाना च्चव्वगु दुगुमखू घकाधंगु विचारयातः विचारवयका व अग्नि न जिखः न जिगुखः सकसिया वहेखः घका व चितयात (अग्नि) समानगु भावनाये तथा उकिहे भावीत घाना च्चनेबले चित धंगुली छुपदार्थयसं घृणा निन्दा द्वेष भाव मदया वनिगु वनं सुगतिहे खः ।

हे भिक्षुगण ! हानं वर्धहे (वायु) धंगुलिनं सुचिगु पदार्थं- यनं वहेयजुया वनाहे च्चनिगु असुचिगु पदार्थं नं वहेजुया वनाच्चनि जयेनं व वायुया सुयात घृणा निन्दाघाना सुयातं पुषक भावघाना क्वंक्वंगु दुगुमखू घकाधंगु चित्ते विचारदेका व वायु न जि खः न जिगु खः सकसिया वहे खः घका व चितयात (वायु) समानगु भावना यात भावना याका वहे भावनाये भावितजुया च्चनेबले चित धंगुलिं छुपदार्थयसं घृणा निन्दा द्वेषभाव मदया वनिगुखः वनं सुगतिहे खः ।

हे भिक्षुगण ! हानं वर्धहे (आकाश) धंगुलि गथेखः छुपदार्थं नं उकि प्रतिष्ठित जुया संज्ञा देव्वनिगु छु दूगुमखुगु गथेखः वयात विचारदेका व चितयात व आकाश न जिगुखः न जिखः व : सकसियाख व घका वहे आकाश समानगु भावनाय व भावनाघाना उकिहे भावितउवी का च्चने बले, व चितय छुपदार्थयसं रातभाव द्वेषभाव मोहभाव धंगुचितय उत्पति जुयाधंगु भाव सकलहे मुठ जुया भवेवीनिगु खः वन सुगति धंगुहेखः ।

हे भिक्षुगण ! व यो मयो धंगु चित्ते भावजुया व चितय उत्पति जुया धंगु दुर्गति धंगु व चितयागु दुःखगु दुर्गति देवंगुहेखः व भिन्न द्वेष भाव घकाधंगु वहे द्वेषभाव मद्यर्कं सुगति धंगु सुवःगु गत्तिखः ।

हे भिक्षुगण ! उक्तिरिति चित्तद्वेष भाव सर्वंगु उपाय (प्यंगु) विज्ञायसं वैश्वानिगु छुं पदार्थहे नित्यजुया च्वनिगु बुभु-
 रंगु मखु सकलहे नाशनिरोध जुया सर्वहेतुं वनिगु छः घका घंगु
 खंका सिका यथोजागु पदार्थं वैश्वंतां उक्तियातः राग रहित याना
 चित्तय ग्रहणयाना ध्व जिगु घका घंगु च्वना मख्वनेगु । उक्तियागु
 आशा तूष्णा मदेकुस्ये मोहनं रहित जुया चित्तयागु मल फुका-
 च्वनेगु ।

हे भिक्षुगण ! वहे चित्त मल सर्वंगुलियाना व मलमदुगु
 चित्तयहे तिन (मंत्रि) भावनासंगु जुया (संभ्यकवृष्टि) प्राप्त जुया
 र्वंगुछः वहे दृष्ट भावनां सकल सत्वप्राणिपित्त मित्र सम्प्रेञ्ची-
 फंगु वहे भावनायाना (अपाड) घंनुनिरदया तागु द्वेषभाव सकल
 सर्व्वनिगु छः ।

हे भिक्षुगण ! वहे सर्व्वनिगुलियानाह तिन (करुणा)
 प्राप्त जुया र्वंगुछः वहे करुणा भावनाहे तिन सारा र्वैश्ववव
 लोकवुःख सत्वप्राणि जुयाच्वनिगु सकल वुःख कण्टवेवनायात फुका
 फुना वनिगु छः ।

हे भिक्षुगण ! वहे करुणा भावना याना च्वनेगुलि सत्व प्राणि
 पित्त हिंसादि कर्मञ्चोगु द्वेष इच्छाहार छुतक वैश्वानिगु वु चतकं सर्व्व-
 वनिगु । वहे सर्व्वनिगुलि मुदिता भावना घंगु पर हितः षोगु-
 काम्यं ह्यं सुखताऽगु छः वहे ह्यं सुख ताहगुलिबाना गुगुकालेसं
 वुगंति मलास्य सदा सुगतिलाना च्वनिगु छः सुगति घंगु चित्त प्रसन्न
 जुया शान्तशीलयात प्राप्तजुया वहे शान्तशीले भावनाजुया उक्तिहे
 भावीतः जुयाच्वनिगु वहे भावीतजुया र्वंगुलि (अरति) घंगु
 असन्तीव । चित्त शान्त मदेच्वनिगु कुष्टगु वुगंति सर्व्वनिगु छः ।

हे भिक्षुगण ! वहे मर्दवनिगुळां हे तिन (उपेक्षा) भावना जुयाचे गुणः वहे उपेक्षा भावना दर्बगुलिहे तोनि । वुगंति वनेमालिगु (अक्रिया) हिसादि भावदुगु कुकर्म शत्रुतायात शत्रुताहेलः धंगु छना सिया दर्बगुळः । वहे छनासिया वगु (अलोभ) लोभमर्दवनि वंगुळः वहे लोभ मर्दवनिगुलिहे द्विन भुल मर्दगुळः वहे भुल मर्द गुलीहेतिति (अविद्या) मर्द वनिगु णः वहे अविद्या मर्द वनिगुलि हेतिति शुद्धचित धंतन्यं धंगु वुगु (उपेक्षा) भावना प्राप्तवधीगु णः वहे उपेक्षा भावनायात भावनायाता उकिहे भावीत जुयावनिगुलि ।

हे भिक्षुगण ! (प्रतिघ) धंगु सदासर्वकालेसं हिसादिकर्म जुयावनिगु वुध्यवहार मर्दवनिगु सुध्यवहार प्राप्तजुया वनिगुळः वहे वुध्यवहार मर्दवनिगुलीयाना अहिसा कर्म जुया वनिगुळः ।

हे भिक्षुगण ! (शुभ) धंगु मुभोग जुयावनिगु (अमुभ) धंगु कुभोग जुयावनिगुयात मुभ मर्दगु (उपेक्षा) भावनाछ घकातीकी हे भिक्षुगण ! वहे शुभ अशुभ खंगु स्पुगुलीं याना चितये स्ववाविद्वेव भाव चित मल मर्दवनिगु वनेवहेलः अनित्य सित्य चित छुत्तेजुया संज्ञा धंगु वचितेः छुहे मद्यया निर्मल जुया सकल प्रकाश छना वनिगु (बुद्धिः) हे भिक्षुगण ! स्व संज्ञा धंगु (अनित्य) नापलाइगु लागुळः वहेनाप लागु संयोग धंगु कार्य कारणयागु प्रभावं जोरे जुया हामं दाय हेतुवनिगु च्छुत्तक जोरेजुया संयोग जुयावनिगु णः वतकं भावा द्वियोगहे जुया वनिगु धर्मलः घकाधंगु लीका खंका व भावना यात भावना याना च्छवन्गुलि ।

हे भिक्षुगण ! (अस्मिन्मान) धँगु जि हेखः घणामहं-
कार ममकार घमण्ड सकलहे चितये छुतय जुया (अहंकार)
कुनावनिगु शान्त स्वभाव प्राप्त जुया वँगुखः वहे अहंकार मर्दव-
निगुहे खः (अववप्या) धँगु प्राप्त जुया नाश सष्ट जुया कुना
वनिगु पद,वं अचेत भाव मर्दवनिगु खः ।

हे भिक्षुगण ! ध्व चेतन्य भाव कुना छुते वधीगुहे अचेत भाव
मृत्यु ज्वीगु जुगुखः ध्व सास चलेजुया च्वंच्वेगुली वंच्वेह प्राचरिब
यागु भावना यायगु (प्राणायाम) धँगु व चेतन्य धँगुवात वयका
(अरन्य) धँगु मुन्ने बणे गुफाय सुंमदुगुछे गन च्वना मुलिपति ध्याना
शरिरघात तप्यक तथा वहे स्मृतियात सन्मुखे वृधोन्ध तथा चित-
यातः स्थिरवयका च्वनेगु भावना व भावनीय च्वन्यगु निह्यं व
धेययाना पंकाच्वनिगु ।

हे भिक्षुगण ! व भावना यायगु गुलि गुलि बढप जुयावनि
उलि उलि हे दुःख वेदना वंवंशुं प्रक्रियां त्वतावनि व चितये वहे
तोता वनिगुलि दुःख वेदना धेगु चितय मयया वनिगुलीहे तिनि मंत्रि
यागु भावना स्मृति यात सुमरणयाय फेगुखः वहेमंत्रि सुमरणयाना
मुन्नेगु स्थाने च्वना सास इहायंतां प्याहा यतां वहे मंत्रि सुमरण
सुमंका च्वन्यगु ।

हे भिक्षुगण ! हानं सास ल्हायगुलि ताहाकः सासल्हाना
च्वनेबले ताहाकगु सासल्हाना घका धँगु सीका च्वनेगु चिकिहाकगु
सास ल्हानाबले चिकि हाकगुहे सासल्हाना घका धँगु सीकाच्वन्यगु
व सास ल्हानागुलि (शरिर प्रतिशरिरे) प्रतिसवेवना धँगु वेवनाहे
सकलेसं दंवंगुखः ध्व घका सारा काययागु परिचिबति यागु पत्तिवाम
यात अनुभव देका सास ल्हाना च्वंच्वन्यगु । हाकनं ध्व काय संस्कार

सुषार्वैगु (आज) घकाघंगु चित आहार चितय छुसुया वंगु यात
 विचारदेका फको फको वचिते धनेधनेगु सुषार्वैगु यात निर्णय याना
 भवेका सात लहाना च्वंच्वनेगु ।

हे भिक्षुगण ! हानं च्व देवको सत्व प्राणि गिनिगु उपरे
 (प्रति) वंगु करुणा भावना तथा (मुदिता) युक्तगु चितय स्मृति
 दयका सात लहाना च्वच्यगुली सुख ताया हर्ष दयया वहे ध्याने समय
 फुका च्वच्यगु ।

हे भिक्षुगण ! हानं चितमागु संस्कार चितेहे सुषार्वैगुयातः
 फको फको वचय याना भवेका सात लहाना च्वच्यगु चितयःगु अनुमोदना
 यात विचार दयका च्वनेगु ।

हे भिक्षुगण ! हानं व चितया (प्रमोदित) वंगु स्वतंत्र सुषा-
 र्वैगु कार्य गुगुछः (अवस्था) अलोम यात लुमंका सात लहाना
 च्वनेगु । हानं व चिते ईच्छालुया व च्वनिगुली । रागादि विषय
 सुषार्वैगु लुया वय मात्रहे वधात विवेक तथा अनित्य लुमंका केना
 वयात अनहे निरोध याना भवेका च्वच्यगु विचार तथा सात लहाना
 च्वनेगु ।

हे भिक्षुगण ! हानं च्व अनित्य पदार्थयात (विराग) याना
 च्वच्यगु विचारे चितयातः बोध थायगु वहे चितयागु । चंचलतायात
 सकल ईच्छको (निरोध) धर्म छःछका दृष्टीत विद्या चितयागु
 चंचलता यात सम्भार याना सात लहाना च्वच्यगु ।

हे भिक्षुगण ! हानंसकल वोगु मयोगु पदार्थ सकल यात परि-
 त्याग याय भयका च्वच्यगु असंतोशि छकाधंगु तीका लुमंका सात
 लहाना च्वच्यगु च्व सकल सुषार्वैगु सुषार्वैगु । सकल च्वहे

चित्तेहे छः उकि चितं चित्तमतहे बोधयायसा सिवायेः उकि बोध-
यायतया अघिकार सुपादे गे वुगु मखु धका सीकाः ।

हे भिक्षुगण ! सास बुकायगु पिकायगु सी वहे विचार यात
विचार तथा सास रहाना स्वन्धगु गुगुलः अन्त्य यागु सास तक बहे
विचार छुते मज्जीकुस्ये स्वनेगुलि । व यास छुतेजुया वनिबले
(सुगत) धंगु गुडगु गति प्राप्त ज्वोगुखः । अयेधका सीका सुविचारे
हे चित्त सदानं साका (काय वाक चित्त) गुड याता स्वने घुं कुपि
भिक्षुपिनं नाना जनेअमेगु प्रज्ञा धंनु ज्ञानयाज्ञान जुया स्वंगु व प्रज्ञा
ज्ञान यागु ध्याख्यान (भास्वर) धंगु कना हबले सकस्यानं ध्वोक
बुद्धे उवोक कनाहं वहे मंत्रि करुणा मुदिता उपेक्षा यागु समाधि
चित्तय धं स्वस्वंगु लीयाना ।

हे भिक्षुगण ! गये धासा (निष्क) धंगु गुडगु स्मृति
ब्रह्मंगुली याना । ज्ञानया ज्ञान जुया स्वंगु प्रज्ञा ज्ञान छना स्वंगुली
(निष्क) धंगु ज्ञानयात गुथाय तकः ध्यंकेसागु छः उपाय तकं
ध्यंके कुम्ह जुया वंगुलः गयेधासा (अनुपव) धंगु महाउतमगु पद्धां
व स्वंगु धर्म विषयले (विपस्थना) धंगु छुहे भय मव वनिगु व
(विपस्थना) धंगु प्रज्ञा बुगुलि सकल यात स्वयं साक्षातकार उवोकः
छना स्वंगु प्रज्ञा बुगुलः ।

हे भिक्षुगण ! व अनुतर ज्ञानयातः सदानं छुते मज्जीकः
चित्तेस्थिर वयका त्रैस्वंगुलि (अनुपवविपस्थन) धंगु महाबुद्ध शास्त्रगु
प्रज्ञा ज्ञानेयुक्तजुया सकल धर्मयात धारणा याना आयालं हे स्वस्वन्व
फेगुलः । व भावनायात म्हसिया धंनु समयले मये काम राग
लिस्य रहित जुवा प्रयत्नगु ध्याने त्रैस्वंगु धर्मयात (चित्तकंगु)
गुडगु चित्तयागु महातःधंगु स्वस्था यात हानं व चित्त यागु सुदमगु

माहा चीकिधंगु अवस्थातनं खंका (प्रति) धंगु हर्षं सारा क्वावि
(शरिर प्रतिशरिरे) चितपागु हर्षं प्रवाह वयका वहे सुखे चित पात
येंका एकाध ध्याने स्थिर याना ।

हे भिक्षुगण ! ख स्वर्शं वेदनागु इन्द्रिय रूपपागु विषयले
(संपर्क) धंगु वेवना स्पर्श उवीधुं कुगु ख शरिरधका धंगु बुद्धे
जुया हानं लिवा व चिखये बन्धन यागु उपादान दंबंगु सुख बुद्धे न
सुख न बुद्ध धंगु रूप शरिरे स्पर्शजुया चिते दंबंगु (संज्ञानन)
धंगुमने बुद्धेजुया वंगु (चेतन) उकि हानं म्येगु चिन्तना लुवावंगु
(छन्वराग) स्पूगु थयेयाय अयेयाय धका ईच्छा लुवावंगु पात । व
प्रज्ञा प्राप्त दंबंगु धु कुहा भिक्षुं व चितपात (अधिमोक्ष) उवीगु
कार्यं बालाक कोट्टुका उद्योगे च्वना धीर्यं पुणं जुगुस्मृति वेका उकि
हानं उपेक्षा पुच्छ दंबंगु प्रज्ञा ज्ञानं व चितपात गये याना (मनसि-
कार) धंगु व मन चितं सकारयाद्गु पदार्थं यात दिवार वेका अधि
मोक्ष उवीगु ज्ञान यागु विधि विधान हेजक कना केना व चितं व
धर्मपातः सकार याका उकिहे व्यवस्थित जुया उवीका च्वनि ।

हे भिक्षुगण ! व व्यवस्थित जुया मदेवंतानं हानं वहे धर्मे उप
स्थित याना व्यवस्थित जुयानं स्थितहे उवीका व स्थित जुया च्वंगु
व्यवस्था हानं अणतजुया मदेवना च्वंगु यातनं व प्रज्ञा प्राप्तजुह
भिक्षुं अये दबादवा फुताफुता च्वनिगु यातनं बालाक यथार्थं बुद्धे
जुया छना सिवा च्वच्वनि व भिक्षुं ।

हे भिक्षुगण ! अये छना सिवा च्वनिगु चितपागु चैतन्य
एकाध वत्तागुलिपाना व स्थिरगु ज्ञान वेदीत जुया जुया वनिगु धर्म
यात स्पूगुज्ञान न्हावा जिजे मवुगु आदेवल धका धंगु स्पूगु व धर्म
यागु ज्ञान उत्पन्न जुया (प्रवेदीत) धंगु महा गंभिर जुया च्वगु

धर्मयागु अनुभव देवगुणः व ।

हे भिक्षुगण ! वह घस्मं खंगुली (अनउपाय) सुपागुं छुं हे उपाये लगय उवीगु जुगु मखुः उकी घकासिया खना (आसक्त) धंगु सुपागुं आशा भरोसा चित्तय उयय मउवंगु (असमर्थ) धंगु असक्त छुंने मवया (प्रतिघ) धंगु ध्वसंसारे यथा प्रेमजुया मोह द्वारा उपाधि जुयावंगु छुंहेमवयका (विप्रमुक्त) छुपदायं हे मखं मस्यु धंगु मवयका सकलयागु बन्धनं मुक्त जुया स्वइच्छा बन्धन रहितः जुया अन्धकार फुना सदा सर्वकालेसं प्रकाश सकलेसं खंका च्चनिगु खः बुद्ध घकाधंगु ।

हे भिक्षुगण ! वहे खनिगुली हानं वयासिनं उतमगु (निसरण) धंगुसुपाके शरण कंचवन्प म्वागुः सार्गं धंगुलं वनेगु इनि वयात स्वकीयेगु अग्घासयात बढये याना वना च्चनेगुलि धनिगुस्थान इनि धंगु यात खंका सीका उकियात निरचययाना च्चवचनि भिक्षुधंपिसं ।

॥ च्च प्रथम ध्यानयागु विधिविधान ॥

हे भिक्षुगण ! व द्वितकंगु विचार पुणं वयका मुलगु ज्ञाने निसंखा जुया विचार देवंगु चित्त शान्त प्राप्त जुगु (द्वितिय) निगु-गुध्यान प्राप्त जुगुखः व सात्त प्राप्त वयका व द्वितिय ध्याने देवंगु धर्म गुलिखः उलि देववव धर्मयात व शात्त प्राप्तम्हभिक्षुं वहे धर्मयागु अनुसार माफिक (आध्यात्मिक) धंगुसदाने चित्ते बुने ज्ञमितरं निस्यं (प्रभाव) धंगु निर्दोषि सममावगु ज्ञानयागु कलयात खंका विधयले चित्तयात (अलेपन) उवीका (प्रति) सारा रूप शरिरे हयं प्रबाह उवीका मुनगु प्रजा ज्ञाने विवेक देवंगु (मनस्कार) मनचित्तं व ज्ञानदात सकारयाना धारणा याना च्चवंगु व्यवस्थित

जुयाने हानं स्थितहे देवनिगु घका घंनु खना सिधा च्वेगु (द्वितिय)
 निगुगु ध्याने देवंगुखः व ।

(ध्व द्वितिय ध्यान प्रथम ध्याने उबहे सकल खः विधिबिधान)

हे भिक्षुगण ! हाने व द्वितिय ध्यानयात प्राप्त उवोका (व्रति)
 सारा शरिरे हर्षप्रवाह जुया च्वंगुलिस्वने वयागु खिते व्रतया चैतन्य
 खंय जुयावना (तृतीय)स्वंगुगु ध्यानयात प्राप्तउवोका व तृतीयःध्याने
 गुलि धर्म देवंगु गप्यखः अप्यहे उपेक्षारूपं भूल मउवीगु सुखस्मृति
 यातयथार्थगु रूपं म्हसीका खंका च्वेचवगु निर्मलगु खंतन्य हर्ष-
 वं च्वनिगु भाहाउतघगु (मनसकार) घंनु मने सकार देवंगु
 भूलगु शांतिशात (प्रतिकुल) सकल मर्वत्रेसे सदानं खं च्वेगु धर्मयात
 प्राप्तउवोका उकिहे खितयात एकाध्याना (व्यवस्थित) उवोकानं
 हानं उकिहे स्थीत वपका च्वं च्वगुखः व ।

(ध्व तृतीय ध्यानया विधिबिधानने प्रथम ध्यान ध्येहेखः)

हे भिक्षुगण ! हाने सुख दुःख न सुख न दुःख थंगु स्वंगुयाते
 परित्याग चितेवयका उकिधागु प्रभाबहे छुंमवयका (चतुर्थ) प्यंगुगु
 ध्यानयात प्राप्तदेका व चतुर्थ ध्याने गुलिख देवंगु धर्मयात मवेख
 अयेहे (उपेक्षा) रूपं भूल मउवीगु निर्मलगु खंतन्य वयका उकि
 देवंगु धर्मयात खंका सीका (असुख अवुःक्ष स्पर्श वेदना) संज्ञा
 वेदना चेतना चितछन्द अधिमोक्ष विद्यं स्मृति उपेक्षा (मनसिकार)
 घंनु व सकल मने देवनिगु च्वंनु व सकल धर्म व्यवस्थित
 जुयानं शांतरूपं स्थीत जुया देवनिगु घका घंनु बिचारयात खना
 सीया च्वेगु चतुर्थ ध्यान यागु विधि बीधानखः ।

(स्य चतुर्थं ध्यानं प्रथमं ध्यानमध्ये हे)

हे भिक्षुगण ! (य प्रथमं द्वितीयं तृतीयं चतुर्थं) ध्यानपात्रः प्राप्तवेका स्वप्ने प्रज्ञावानयाके बुजोग् महाउत्तमगु सारा जगत्तयागु महिमा प्रकाशं खनेवेत्स्वनि वयागु चित्तय गयेछासा एव नाम रूपधंगु ज्ञान व रूप संज्ञा बुयास्वंगुया कारण निमित्तं सकल बुयास्वंगु खना सियावंगु प्रज्ञायात् प्राप्तवया (प्रतिघं) धंगुप्रति-हिशाजुया स्वप्नेवंगु स्वप्नेवनिगु मात् खना सिया वहे गेता धंगु ज्ञानरूपेय सावंगु यात् सीया खना व लावनिगु यात् मलाकेगु त्याग-यात् वयका सकल हिशादि कथंअस्तजुया सर्ववनिगुखः घका सीका फुका व हिशादि कर्मफुना वगुकी (नानापन) धंगु अनेअनेगुजुया वनिगु संज्ञा चित्तय छुहेववयका (आकाशानंत्यायतन) धंगुआकाश गयेछः वयेहे उकि मनुला घासा सकलहे उकि बुनेखःबुलाघासा छु पदार्थने व आकाशे संप्रहं बुया स्वंगु बुगुपछु वध्ये जागु पवित्रगु बेहले स्वंगु प्रज्ञायात् प्राप्तवुका ।

हे भिक्षुगण ! गये आकाश संसारअत निद्वेव अहिंसा भावं धारणयाना स्वगुखः अय्यहे (आकाशानंत्यायतन) धंगु आकाश सभावगु (तन) धंगु बेहं बुया निर्मलं शुद्धं चिद्वेव अहिंसा रूपं सारा संसार रूपवेह यात्ः धारणयाना स्वगुखः व प्रज्ञा प्राप्तं वेत्स्वहस्यं व (आकाशानंत्यायतन) धंगु सभाठी वेत्स्वगु धर्मं मुल्लिदुगु खः ।

हे भिक्षुगण ! ग्यापां मिस एकाघ (१) स्वर्ग (२) वेवना (३) संज्ञा (४) वेतना (५) चित्त (६) छन्द (७) अघिजोख (८) विद्यं (९) स्मृति (१०) जपेसा (११) मनसिकार (१२) एव सकलसंसार व वेत्स्वंगु धर्मयात्ः प्रज्ञावानं सवा सर्वदां प्रकाशं वयेहे खःघकाधंगु सीका खंका शान्तं शान्ति रूपं धारण याना स्वनिगु खः ।

हे भिक्षुगण ! हानं उज्वगु महा उतमगु समाधि यातनं अतिक्रमणगु कोशिशं याना स्वया (विज्ञानानंत्यायतन) धैगु ज्ञान काय यात खंका व विज्ञानानंत्यायतनयात प्राप्तवेका व धर्मं चाकि दंच्चनेगु धर्मगुलिखः धासा विज्ञानहे (१) संज्ञा (२) चित्तवकाप्र (३) स्पर्शं (४) मनसिकार (५) युल्लिधर्मं चाकि दंच्चंगु यातनं सदानं शान्त शान्ति तथाहे विहरे यानाचचनि व प्रज्ञावानं ।

हे भिक्षुगण ! हानं उज्वगु अनन्तगु परमार्थं प्राप्त वैच्चंगु विज्ञान यातनं (अतिक्रमणगु) कोशिशं याना स्वया (आकिचन्या-यतन) धैगु व ज्ञाने छुपवार्यं हे वैच्चनेगु वंगु दुगु मखु धकार्धगु समाधियात प्राप्त वयका यथार्थं खंका सीका आकिचन्यायतन धंगु सुन्यता समाधियात प्राप्तवेका थव आदंच्चंगु सकलहे मदंवनिगु आ-चकि चाकि दंच्चंगु धर्मं मदंवनिगुहे धर्मं छगु (१) संज्ञा (२) चित्तएकाप्रतार (३) स्पर्शं (४) मनसिका (५) युलि चाकि वनिगु धर्मं धकासीका खंका शान्त शान्तिविहरेजुया च्वच्चनि व प्रज्ञायागु समाधि वयका ।

हे भिक्षुगण ! हान उकियातनं अतिहे कमगु कोशिशंयाना स्वया (नेवसंज्ञा नासंज्ञायतन) धंगुसमाधि यात प्राप्तवेका खंका च्वंगु (नेवसंज्ञा) धंगु सकलहे संज्ञाजुया च्वनेगुयात खंगु (नासंज्ञा) धंगु व संज्ञा दुःख छुहे मदयका च्वनेगु प्रज्ञायात खंगु । फुडगु फुकेयागु फुका फुडगु हानं दंमवंगु (समापति) धंगु होषा रिचार चंतंये स्मृति स्वोरवेका लोकिक धर्मंसिथ (विचित) जुया मवेका (निरुध) फुका (विपरिनत) विपरित उधीगु धर्मः छुलित्य चितयागु संज्ञा मवेका संज्ञा व्यपित निरोध

धर्मयात प्राप्तदेका च्वंगु चित्तज्ञाने संज्ञायागु परिणाम सकलहे असंज्ञा छः । धंगुयात खंगु प्रज्ञायात प्राप्तदेका ।

हे भिक्षुगण ! चित्त प्रवाह जुयावंगु धर्मयात खंका सीका सर्वत्र यागु छगुहे रूप जुया च्वंगु मुलगु आविषयत खंका न्हापाजिके मर्व-च्वंगु मखनाच्च्वंगु आ खना सीया देवगु घका धंगु स्तुगु प्रज्ञायाता (प्रतिवेदित) धंगु सदानं सकलेसं अनुभव गम्भेजुया च्वंगु धर्म व प्रज्ञावाने यथायं खना सिया वनेव संज्ञा नासंज्ञा समाधिपागु सर्वथा विधिविधान खंका सीका उक्कियातनं (अतिक्रमणगु) कोशिसं याना हानं यजागु (विप्रमुक्तगु) चित्तमुक्ति देच्वंगु प्रज्ञा दुघका (सर्वथा) सकलेसं (संज्ञावेदितनिरोध) धंगु छुंहे चित्तेवल याना च्वनिगु मवेका फुका च्वन्यगु (संज्ञा)धंगु छुपठःयं मवपका च्वनेगु समाधि यात प्राप्तदेका च्वंगु (विप्रमुक्त) चित्तयागु मुक्तियातः खंका ।

हे भिक्षुगण ! गयेघासा संज्ञा जुर्वंगु (वेवना) कष्ट- पीडाधंगु छु हे पठार्यं मदेवनिगु (विशुद्धिमार्ग) धंगु व वेवना देवंगु ज्ञान तूष्णा आशायात (प्रभाव) उकीका उक्कियागु जर मुलगु हा (स्वप्प्या) धंगु चित्ते गारेजुया च्दंगु(राम द्वेव मोह यागु) बीज घयातहे मवेवना वाँछोय धुं कुगु । हानंदेवे धंगु संखारंभवहे मदेच्वने धु कुगु । प्रज्ञा ज्ञानया ज्ञानयात प्राप्तदेका विचारस्थिरगु अन्धकार जविद्यायात फुका च्वंगु प्रज्ञा ज्ञान छः ।

हे भिक्षुगण ! व (उदय वयये) जुया चानिगु धर्मसिख्य (वेवि लजुया मर्ववने धुं कुम्ह वयात विपरित जुयावनिगु विपरित जुयावंगु धर्म वयात मवया च्वनिगु व खना सिया पुजागु धर्म न्हापाजिके सकुगु धर्म आवेवल घका धंगु खंका सीका च्वच्वंगु मुक्तियात न्हसिका च्वंगु छः ।

हे भिक्षुगण ! व (प्रतिवेदित) धंगु अनुभव गम्भेगु धर्मघातः प्राप्तवुगुलि व प्रज्ञावानं धनं हानं वनेगु स्वान मेगु निसरण धनं छुं'गु बुगु मखुत घका गनतक छः ज्ञानघातः ध्ये'केमागु ध्येका (सुकमप्रवस) धंगु व ज्ञानघागु अवस्था तःधंगुघातनं गनतक वं'चवंगुछः अनतकं व ज्ञान घागु महिमा खंका हानं चिकिधंगुलीनं गुषायतक सुक्ष्म चिकिधंगुछः उचावतकं व ज्ञानघागु महिमाघात-खंका । व 'वज्ञान धंगुघा महिमाघात यथायं बुधेजुघाखंगु (संभ्यक वृष्टि) धंगु थिकगु बिचार वयका (संभ्यक संकल्प) घाना (संभ्यक वाक्य) छाना'रवानेगु (संभ्यक वसंखः) वहे कर्म स्वाना वनेगु (संभ्यक जाजिबीका) छः उच्छिहे उद्योग घाना वनेगु (संभ्यक व्यायाम) छः वहे कर्मघातः सुमंकावनेगु (संभ्यक स्मृती) धंगु छः वहे ध्याने चितएकापयाना वन्यगु (संभ्यक समाधि) धंगुछः ; घकासीकी ।

हे भिक्षुगण ! व आर्य्ये वपोसथ धंगु सकल तथगत पिसं चले घानावगु वं'चवंगुछः । भवण भिक्षुघागु चटर्पा वहेखः दुःख निरोध गामिनि प्रतिपद धंगु सकल दुःख कुका वनेगु धर्म आर्य्ये अष्टांगिक मार्गं धंगु आवी आवीयापि बुद्धपिसं चलेघाना वनाचवंगु ल खः व । (संभ्यक) धंगुज्ञानं व च्यागु विविबिबिधान व आर्य्ये शीलेचवना उकि हे (व सिस्त्व) जुघा छुते मज्जुस्य वन्यगुली मुक्तिघागु अधिकार (प्राप्तजुघा) मवहे मखुगुछः घकासीकी ।

हे भिक्षुगण ! उकिहेवाना (पारमिता) धंगु (अथाह) घानाहे मवचवंगु मवकपि समुद्व पारंगत जुघा आर्य्ये समाधि घातः अधिकार वया आर्येज्ञाने पारंगत जुघा आर्ये विमुक्ति वसिस्त्वजुघा सकल दुःखं पारंगत जुघा वना'रवनिगु चवंगुछः प्रज्ञा पारमिता धंगु आर्य्ये उपोसथ नेम उवीपुछः ।

हे भिक्षुगण! वहे प्रजायात प्राप्तयाना वयकिपि सुसुखः व वस-
 योलहे भगवानयागु हृदयने उत्पति सुगु (धर्म जः)वहे धम्मंयात मने
 सकार इयकुह्य छः व । वहे जः धम्मंया वायावः धम्मंया वारिस
 जुयाचर्व्हंछः (नमानिस) धन दोलतया वायव मळु धनदोलतया
 वारिस मळया, भगवान् यागु क्कय म्हुत्तु हे उत्पति सुगु धर्म
 अनुसारे च्चंहा छः व श्रावक बुयेयाईहा ।

हे भिक्षुगण ! तथागतं चलेयाना विज्यागु (पुर्वजित) धंगु
 सकलघातः जितेयागु (अनुतर) सकल अनुभवयया भवे तरेसुगु
 (अद्वितिय) अप्रमानं गु धर्म चक्रे चाहिलाचर्वेगु (अनु प्रवर्जित) धंगु
 अनुभव म्हुत्तु क धर्म चलेयानाचर्वेगु वहे भिक्षु चर्याहे छः धका
 स्पुगुखंगु उकिचवना च्चनेकुगुयानहे अनस्तपारमिता धंगुप्रजा ज्ञान
 वंवेगु वगुछः व चर्या खंगु स्पुगु च्चनेकुगु च्चनेकुगु धकासिकि ।

हे भिक्षुगण ! प्ससंसारे (तन्हा) धंगु महा गंभिरगु (मोह)
 जुया वंचर्वेगु (विज्ञान धंगुया अनेगु प्रकारं (प्रतित्य समुवपन्न)सवर्ण
 व विज्ञान रूपये संजा जुया उत्पन्न वं वयाचर्वेगु छः । धुकि काय्यंकार
 नयागु भाव (प्रत्यय) छने वं वंन्यातः निर्णय उवीगु ज्ञान मवुगु प्रजा
 हीनसुगु (तन्हा) धंगु मोहनंयाना विज्ञानया (प्रादुरभाव) जुयावंचर्वेगु
 भवचक्र धंगुछः । प्सगयेघाता हे भिक्षुगणः व विज्ञाने कल्पना
 उयेसुया च्चनिगु, वहे कल्पना अनुसारे (प्रतित्य समुवपन्न) धंगु-
 जुयावंचर्वेगु ली (प्रत्येय) छने वं वगु विज्ञानहे छः विज्ञान मवुगु जुसा
 छहे च्चनिगु वंगुवुगुमळु । वहे छने वं वगु विज्ञानं अन्धगु कल्पना
 यागुकारणं (समुदय) धंगु सकल पुना वंचर्वेगु संसार छः बुकि
 प्रजाप्राप्त अप्राप्तयागु कारणं (धम्मंचक्र मवचक्र) निगुहेसुया ह्येसु-
 कारणं छने वं वेगु वंचो गु छः ।

हे भिक्षुगण ! उकिहेयाना नाना अने अनेगु प्रकारयागु (समुद्रपाद) धंगु जुयावंच्वंगुखः विना विज्ञानं नाम संज्ञा कदापि वेगु भक्षु । नाम संज्ञा मज्जुगु पवार्थनं दंगु बुगुमखु । उकि सिकेमाकि विज्ञानहे खः सकल जुयावंच्वंगु । उकि प्रज्ञा अभाव जुया दूरभावजुया वना च्वंच्वंगु (दुरगतिखः) यकियागु महिमा गयेघासा ।

हे भिक्षुगण ! थ्व नाना अन्पअन्पगु विज्ञानं देवंच्वंगुया कारण छु निमित्तीं घासा (चक्षु) मिखायागुद्वारं अनेअनेगु रूपरूपादि खनिगु खंगुलि प्रज्ञा अभावयाना उकियागु परिणाम हूके मज्जुया विज्ञान बुरभाव जुया वनाच्वगु खः हानं वध्येहे (धीत) न्हायपनं ताईगु सागुलीं यानानं बुरभाव जुया वनिगु खः हानं वध्येहे (घ्राण) मत्तागुलीं यानानं हानं वध्येहे (जिह्वा) रस स्वाव थुगुलीं यानानं हानं वध्येहे (काय) स्पर्श सुख वेदना स्युगुलीं यानानं थ्वन्यागु इन्द्रि- वेद्वारयाना मनचित्तं अन्येगु कल्पना इक्षादाना ज्वना वेका हंच्वंगु खः थ्व सकल दुःखयागु कारणहे खः छुया निमित्ति घासाः ।

हे भिक्षुगण ! विज्ञानं रूप रस गन्ध स्पर्श सुख वेदना स्वासि न्वासि (उद्यतयाना) तःधंगु घायकेगु ईक्षां कलाना याना उकियागु परिणाम मस्युगुलीं दुःख उवीगु सुखे लालसाजुया विज्ञानं तृणाजुया वंच्वंगु (प्रतिरूप समुद्रपाद) धंगु संज्ञाजुगु (संनिपाद) धंगुवेदनां अचेतभावजुया वनाच्वंगु तृणा खः दुःखयागु कारण ।

हे भिक्षुगण ! वहे न्यागु इन्द्रिय ज्ञानंयाना देवंच्वंगु (पंच- स्कन्ध) धंगु । न्यागु उपादानं देवंगुया पुसा प्रथमं न्हायां विज्ञानं कल्पना उयेयानाहगु तृणां संज्ञा धंगु संपहयाना मुंका हैच्वंगुया कारणयाना ।

हे भिक्षुगण ! वेदना धंगु ज्ञान खनेदेवंगु वगु (उष्णा) धंगु शरिरया बुन्ध ववानाच्चंगु वहे (अग्निं) पानाहगु वेदना वहे वेवना-
 याना विज्ञान धंगु जित यथेजुल यथेयायमास धका धंगु चित्तमने
 उत्पन्नजुया वगु ईक्षा व विज्ञान खः वहे ख तूष्णा (तग्हा) धंगु मोह
 अमितरे दुने च्वंचवगु (स्कंध) धंगु (बीज) पुत्ता वुःखयागु कारण ।
 वयात फुका (निरुद्ध) पाना ववेका छोयमागुखः व मदवनिगु
 पयेघासा ।

हे भिक्षुगण (पञ्चस्कन्ध) धंगु वुःख वेदना यागु कारण खः ।
 पयेघासा व पञ्चस्कन्ध धंगु देवबुहे (तग्हा) धंगु मोह लोभं पाना
 व वगु खः उकीयात विवेक तच्चनेवले (विचिकित्सा) धंगुचित्तयागु
 संसय भ्रान्ति आकुल इयाकुल जुया गभययाध गभयेयाधः धंगुजुया
 चित्तयागु भ्रमण चाहुलाच्चंगु खः वहे खः नास नस्तजुया वनिगु ।
 उज्वोगु कार्ययातः व प्रज्ञां विवेकतया च्वनिवले इष्टान्त खनेगुगु
 (परिशुद्ध) शुद्धजुयाच्चनिगु व वृष्टि प्राप्तवंचंगु । वशां ज्ञानयातः
 वयक वयकनं प्रसक्तजुया वहे (तग्हा) मोहन त्वपुईका) लोभेलाका
 भाशा तूष्णा कया तरे मज्जोगु विवयले भरोसा कया (इणं हव
 मोह) ले हे रमण जुया जिगुधका जुयाच्चनेगु बुद्धयागु धर्मं मखुः ।

हे भिक्षुगण ! बुद्धयागुधर्मला संसार सागरं पारजुया वनेगु
 ज्ञान अज्ञान मिथ मदच्वंगु (निबिकल्प) निर्मलगु प्रज्ञा पुक्तवंचंगु
 शुद्धगुबुद्धि विवेक संपूर्णतया संचजुया च्वंगुधर्मं हे बुद्धयागु धर्मं खः ।

हे भिक्षुगण ! ख नासवानागु अनेगु पदार्थ वयका मुंका उवका
 च्वन्धगु धर्मं वहे मुरुख धकाधंपि पु वययागु कार्येसहना च्वंच्वंकिं
 उयनाच्चंगु धर्मं खः व । उकि हे पाना ज्ञान अज्ञान मिथजुया प्रज्ञा-
 यात वुरभाव उवोका च्वंच्वंगु हेखः वुःख वेवनाधंगु ।

हे भिक्षुगण ! वेदनाधंगुया निदान (स्पर्श) ज्ञानं रूपये जासक्त जुया वगु खः वयागु निदान (अविद्या) छुंमस्सुगु । वयागु निदानं संस्कार धंगु वंवेच्चंगु एवहे वेह शरिर रूपखः वरूप यागु निदान संस्कारधंगु विज्ञानरूपे आरेखुया च्वंगु नाम रूप धका धाईगु खः वहे नाम रूप धंगु (वड्आयजन) खुगुईन्नीयः ज्ञानदंख्वंगु दंह खः ।

हे भिक्षुगण ! थ्यहे खः (स्पज्ञं वेदना तूणाजुया उपादानया कारण प्रहण याइगु इक्षापाना च्वंख्वंगु । एहे इक्षां भवधंगु जातये जन्म कावनेमासाच्वंगु । जातये जन्मया कारण (जरा व्याधि मृत्यू ज्जीमासा च्वंगुया कारण वंवेच्चंगुखः) जन्म धका धंगु । थ्व जन्मया कारण भव धंगु खः भव वंगु कारण वहे (तन्हा) धंगु तूणा उपपन्न वेदना स्पर्श वड्आयजन नाम रूप संस्कार (अविद्या) छुंमस्सुगुया कारणहे खः थ्व दुःख (समुदय) धंगु सकल दुःख मुना वंख्वंगु खः धका धंगु सिल खम धायव अविद्यायात खंहा खः धका धाईगु खः ।

हे भिक्षुगण ! वहे अविद्यायागु कारणं संस्कारजुया वगु धकासीकि, संस्कारया कारण विज्ञान खः, विज्ञानया कारण नाम रूप खः, नाम रूपया कारण वड्आयजन खः, वड्आयजनया कारण स्पर्श खः, स्पर्शायाकारण वेदना खः, वेदनाया कारण तूणा खः, तूणाया कारण उपादान खः, उपादानया कारण भव खः, भवया कारण जातिजन्म खः, अप्रतिजन्मया कारण जरा व्याधि मृत्यू खः, धकासीकि ।

हे भिक्षुगण ! वहे मृत्यू ज्जीमागु हे खः दुःखया पुंज मुना वंख्वंगु धकाधंगु थ्व जन्मयात दुःख हे धका धंगु खनिसिवाय सुख

धंगु खनिगु ले बुगुमखु । एव खलु आवि न्यागु ईन्द्रीय वं वंचवंगुलो
 एव षड्आयतन धंगु खुगु ईन्द्रीय खुया वं वंचवंगु मन समेत एव षड्-
 आयतन धंगु मन रूपे मृत भुक्तयाना च्वंगु वेहू खः । नाम धंगु
 विज्ञान मनचित्त जुया रूपव च्वना सव्वविया हेचवंगु खः बुकि अविद्या
 जयेजुया वंगुया कारण यात ययायं रूपे खंका सीका उकियातः विवेक-
 तथा व(अविद्या) अविवेक यात खंका बखना मयमित्त जुया व अविवेक
 लिस्य चित्त विरक्तयाना शान्त बुजे एकाग्र चित्तयाना च्वनेगुलीं व
 अविवेक (अविद्या) निरोध जुया मव वनिगु खः ।

हे भिक्षुगण ! व (अविद्या) अविवेकः मव वनिगु लि बुःख रूपि
 संस्कार मव वनिगु खः । एव संस्कार मव वनिगु लि नाम रूप
 तूष्णा विज्ञान मव वनिगु खः व मव व निगुलीं एव षड्आयतन
 मव वनिगु खः एवहे षड्आयतन मव वनिगु लि हे तिनि बुःखं
 मुक्तजुया स्पर्श वेदना तूष्णा उपादान भव जातिजन्म जराव्याधि
 मृत्यु धंगु छिना वनेमालिगु सकल बुःख धाक्व पवार्यं मदया वनिगु
 खः धका सिकि ।

हे भिक्षुगण ! यजोगु पुर्वक्त किय्या (प्रथम) न्हापांनिस्ये बुःख
 वं वगुया आवि निमित्त कारणवाख लोकेणु खंकेगु उपाये वया वयाने
 खना सिया सिवानं व आत्मा धाम्हरसं रामे रहितजुया वानपूष्य त्याग
 यावमकुगुलि पुर्वजन्मयागु फल धका व न्हापायागु अविवेक (अविद्या)
 याना वं वंचवंगु बुःख धका धंगुसीके मफया कर्मयात दोषविया
 च्वंचवनिगु बुःखयागु मुल मस्युगुहे खः ।

हे भिक्षुगण ! व न्हापायानु पुलागु अविवेक (अविद्या)
 यागु निमित्त कारण खः एव बुःख धंगु धका व चित्त ज्ञानं सीके मफया

व अनित्यम्ह आत्मयात म्हसीके मफुगुलीयाना अविवेक (अविद्या)
 जुया पुन पुव बारम्बार पुनर्भव दयका वंच्चंगु एव झाक छः ।

हे भिक्षुगण ! एव पुलांगु अविवेक (अविद्या) यागुकारणं
 कम्म जु वयधुंकुगु विचारयात पुनरजन्मयागु कम्मघका घया
 उकिपात विहरेयाना वनाच्चंगुली हे छः अविवेक धंगु (अविद्या)
 यपायप जुया छुमसिया वंच्चंगु छः लोकयेः ।

हे भिक्षुगण ! छुमसिया वंच्चंगुया कारण बहे पुलांगु
 अविव कया कारण छः संस्कार रूप शरिरदया एव नासवानगु बुःछ
 सुखयात मस्युगुलि एव रूपयालागि अनेगु तृष्णा उयययाना अविवेक
 जुया अविद्याया अविद्या हे जुयाएवंगु भवचक्र घंगु छः घका
 सिकिः ।

हे भिक्षुगण ! व भवचक्र बदेकेतः विचार यायगु गये घासा
 अहोजि न्हापा अतित काले दुलामधुला घंगु व हाने जि अतित काले
 न्हापा जि छुजुया वंच्चनान्ह हाने जि अतितकाले न्हापागथेछः छुछः
 छुजुया एवम्ह छुजुया वन्य धुंकुम्ह धंगु छुछुहे मस्युगु पुनरजन्म-
 बातः पुबंजन्मयागु कम्म घका वंच्चनेगु घंच्चनयागुया सार छुहे
 बंगु इगु मज्जुगुयात व जुगुज्जीधुकुगुयातः चित्तेत्यागयाना शान्त
 दयका आ हाने मज्जीकेगु घका स्वयमागु छः घका घंगुलि विवेक-
 तया विचारदयका हयमागुली ।

हे भिक्षुगण ! अयेधका धंगु सीका सीकाने व पतविचारयात
 वास्ता मतस्य अविवेक (अविद्या) हे लाकाचनेगु व बुद्धयागु
 धर्ममज्जु घकासीकि न्हापायागु नीराधागुजुया वधुंकुगु हाने सिवा-
 जितः यजेवीके मानि अयेवीके मानि जि सिना वने धुंकाने

धर्म्याका च्चव्यमानि धंगु व मज्जोगु अविद्यःरवात वोताः भावर्त
 माने विवेक विचार तयमागु अहो जित्तिपा अविष्यकाले वेम्हला
 मवम्हला गयेजुपा छुज्जोम्ह छुजुपा वनिम्ह धंगु छुंमस्सुगुयातः
 यथासंतीका हंगु ध्व वतमाने यःगु दुने पुजागु ज्ञानयज्ञान जुयाध्वंगु
 ज्ञानयागु व्याख्या न्यना ध्वोका हानं य मनं वहे व्याख्या यातः कना
 हं च्चनिम्ह प्रजा यक्ये वेकदेकं वयात वास्ता मयाप्य न्हापा लिपा-
 यागु छुंमस्सुगु जुगु ज्वीघुंजुगु कर्मयातः त्यागयाना सहयाना कुका
 हानं मज्जोकेगु बुद्धयागु धम्मं छः धका सिक्कि ।

हे भिक्षुगण ! अहो जि गुजाम्हे जि धौह बुला मबुला जि
 धाम्हे जि धंम्ह सुखः जि धंम्ह जुया वंच्चंम्ह ध्व सत्व प्राणि गनंवल
 ध्व गनवनिम्ह छः धका धंगु ध्व छुंमस्सुगुयात सीका हंम्ह यःकेध-
 के हे दंच्चंम्ह धःतथमंतुं खना सियावंम्ह यःधमंतुं अनुभवयाना
 वंच्चंम्ह वयातहे छः बुद्ध धंम्हस्थां उपवेश व्युगु धकासीकि ।

हे भिक्षुगण ! वहे उपवेशः बुद्धोपदेश धंगु छः वहे उपवेशहे त्तिनि
 सारगु फल प्राप्त वं वंगु (समयातरे) लिपामखु (तत्कालं) आदे
 पुगुहे जन्म वहे सारगु फल यातः प्राप्त जुयावं वंगु छः धका सीकि ।

हे भिक्षुगण ! (विज्ञ) धंगु प्रजा यागुद्धारं यतथमंतुं म्हसिया
 कनावंगु पुजोगु योजगु धम्मंयात प्राप्तदेकेगु धम्मंयागु फलं पुगुहे
 जन्म आहे (तत्कालं) याकःनेहे महाउतमगु चित्त मुत्तिःयागुफल वं वंगु
 प्रज्ञाधंगु (विज्ञ) मत्सु धंगु छुंमवंच्वंगु यःतथमं खना म्हसिया
 ध्वंगु योग्य धम्मंबुद्धयागु धम्मं हे छः धकासीकि ।

हे भिक्षुगण ! ध्व बुद्धधंम्हयातः म्हमसिया ध्वंगु कारण
 मधेधासा दृष्टिप्राप्त वेकदेकनं यःधमं यत म्हपसिया बुद्ध धंम्हयात

तोता अनेत्रज्वीका (अनिस्वापि) अस्वियर पदार्थपाके शरण बना
 (अरक्षक) रक्षाज्वीगु पदार्थ (प्रज्ञा) हीनज्वीका अनाद्यजुया नाथ-
 तोतका चवनानं जितः यजेजुल घका घंगु मसीका च्वंम्ह वहे बाया
 कपि आत्मा हे छः घकासीकि ।

हे भिक्षुगण ! ध्व गये जुया च्वंगु घासा छगु लोकघात्वी (पुर्व
 पश्चात) न्हापानंमखु लीपानंमखु छगुहेकाले निम्ह अरहत सम्पकसं
 बुद्ध तथागत धंपि जन्म उत्पति जुल घका घंगुस्थान वंगुनं मखु
 बुगुन मखु छगु लोकघात्वी छगुहेकाले छम्हहेजक बुद्ध जन्मज्वीगु
 छः वयागुस्थान बुगुनंछः जन्मज्वीगुनंछ ।

हे भिक्षुगण ! अनेत्रजुया मेमेपिनिगु शरणवना जितधयेज्वीमा
 घका प्रार्थनायाना यःगुबुद्धि ज्ञानयात धर्मतुंतोता व बुद्धपात हृष्या-
 ज्वीका पुण्यकार्यंयागु लं इंका (मुख छ) ज्वीकाच्वंगु बुद्धयात
 मखंगुछः ।

हे भिक्षुगण हानं छगु लोकघात्वी छगुहेकाले (पुर्वपश्चात)
 न्हापानं मखु लीपानं मखु छगुहेकाले निम्हचक्रवतिराजाधंपि वंगुनं
 मखु दुगुनं मखु छगुलोकघात्वी छगुहेकाले छम्हहेजक चक्रवतिराजा
 धंपि वंगुबुगुछः मेम्हवंगुबुगु मखु छकाघंगु मस्सुगुलीं ।

हे भिक्षुगण ! हानं स्त्रिजन धंपि बुद्धज्वीघंगुनं चक्रवर्तिज्वी
 घंगुनं वेवराज (शक्र) ईन्द्र ब्रह्मा घंगु पववि नं स्त्रिजन धंपितः
 व स्थानवंगु बुगुमुछु पुरुषहे चक्रवर्ति पुरुषहे (शक्र) ईन्द्र पुरुषहे
 ब्रह्माछः घंगु मस्सुगुलींवाना आप्यंज्ञानयातः हृष्याः जिवका अनेपिके
 प्रार्थनाया ज्ञानयात वेवास्तायाना बारंबार मदं बनिगु बारंबारवंगु
 यपयातजक छना प्रज्ञायातमखंका यःगुनिस्वयं स्थानमवेका स्थान-

यागुभेकाना तैका स्वस्वम् सकल कारण मय्युम् (अविद्या)
अभिवेकहेतुः ।

हे भिक्षुगण ! स्थान नित्य अनित्य ज्वीगुमध्ये घासा (कायदु-
श्चरित्र) कायद्वारं अभिवेकज्वीगु छुक्तिसं सुपाके (ईष्ट कान्त) धं-
चित्तवना वयागुद्वारे मोहजुया मननाय धं-
काययागु मोलादुजायवना वयासागि काय वाक चित्त
स्वंगुली मिलेजुया दुराखारममिगु (विपाक) दुःकविडा जुयावईगु
फलभोग वायमानिगु व काययागु (दुश्चरित्र) यागु अनित्यगु स्थान दु-
बुगंतिधैगु बुद्धयागु गतिमर्क दुगुलः ।

हे भिक्षुगण ! हानं दावदुश्चरित्र इष्टकात्तधंगु म्हुतुवचन-
सुन्दरयाना मनचित्त दुरमनजुया स्वंगु यानं अनित्यगु जातज्वीगु
स्थान नरकगतिदुगुलः ।

हे भिक्षुगणा ! हानं मनदुश्चरित्र इष्टकात्तधंगु म्हुतुं छु म्छ.से
नुगसे ईष्टस्तया सुपां हानिजुगुली हर्षजुया सुपांसाभजवागुली विष्मात
सहवायमकुगु ममिगु कल्पना सुपावंशोनिगु बुद्धगु चित्तयानं
अनित्यगुस्थान नरकदुगुलः ।

हे भिक्षुगण उजाविनिगु स्थान दुलादु गुजागु स्थानघासा अवाये
दुरगति (विनिवात) नरकय द्विउत्पन्न जूधनेगु स्थान दुगुलः
दमिगुयासागि ।

हे भिक्षुगण ! हानं काय वाक चित्त स्वंगुलिसं । सुचरित्र
कुचरित्र) निगुली वंस्वस्वपि निगुस्थान (संभव) धंगु सुलः दुः-
निगु अदला बदला जुपास्वनिगु भवस्थान न सुल बुद्धयातः छतेयाना-
सीकेत (अन्तपाय) उपाये मज्जना मत्तिपास्वपि (दुश्च) धंपियं
जोनास्वंगु लोक भवस्थान मंगुलः स्व लोकये ।

हे भिक्षुगण ! हानं वायसुचरित्रघंशु (अण्डकाल) छुकिं
 सुयःके भूले मज्जुस्य (अनीचराक) घंशु मभिंगु दुःखकष्ट पिडायागु-
 फल भोग यायम्बालिगु (निरुष) नित्यगुस्थान न कु सुगतिघंशु
 सुखयागुहेजक आवश्यक देचवनिगु ।

हे भिक्षुगण ! हानं वाकसुचरित्र (इष्टकालघंशुसुतु) वचन न
 षिगु मनविदितं त्रिगुगानं (निरुष) नित्यगु स्थानवु सुगतघंशु सुख-
 दास्थानवु ।

हे भिक्षुगण ! हानं मनसुचरित्र (इष्टकाल) घंशु कायनं
 वाकन चित्तनःवगुली सुद्धगु वानशील भावनाय नीरुषय उधीका अनित्य
 पदार्थ निरुष दक्षामदपका चवंशु सुशीलयगु स्थानसुखआवति घंशु
 सदानहे सुखयागु अवस्थादेचवनिगु (निरुष) नित्यगु स्थानःनंबु
 सुगतिघंशु ।

हे भिक्षुगण ! हानं काय वाक चित्त सुचरित्रगुघका (बुष्टगु)
 आवस्वर (घंशु दुनेमभिंगु भावनादेचवंशु) दुरुज पुरुषपिष उवना
 याना च्वच्यगु अनिरुषयु स्थानयात निरुषयु स्थानघकाखना घमंचक
 टागु लोदना भदचक्रेलाना चवंशु (प्रथमजन) घंषि जातिभेदतया
 मंचोभावाहनिनि अनिरुषयुयातः निरुषगुखना चवंचवंशु अनिरुषयु
 स्थानं नंबु च्वलोक घंशुली ।

हे भिक्षुगण ! अध्येघंशु छुंमस्युगु अविद्यां याना व नाश-
 वानगु कायशरिरे वंशचवंशु आत्माघाह्यम्ये उधीघुंकुगु सह मयासे
 मगगु दुःखयात सहयाय मफया व आत्माघागु मोलाईजाय व विज्ञानं
 (तूष्णा) लोभ उत्तरतियाना (दुश्चरित्रे) कायन वाक चित्तनं स्वंगुलि यंका
 व निरुष गु भावयचरना कायतीता मृत्युजुया वने बले वयातः सुधा-
 श्रावति घंशुस्थान दैगुनंमखु दुगुनमखु घकातीक ।

हे भिक्षुगण! ज्ञानं मन चित्त सुखरित्रघटा यःपमं ति भिक्षुज-
कथाना घटामभिक्षु (अत्रिके) मखना भिक्षु कल्पना घाययुयात मखना
मसियाचत्रगु अंस्वगु स्थाननंदु प्वलोके ।

हे भिक्षुगण! व आत्माघाह्यतीण जन्महे संज्ञा समुदय घाणु कारण-
निमित्तं दैवैच्छदहृषः व संज्ञा उबीगु जूगुया कारणहे असंज्ञा उबीगुलः
वहे संज्ञाया कारणं दैरहृ अ त्वा रूपल । उकि व आत्मा कल्पनं घाईगु
छुहेनित्यगु भाव महैच्छगु वहे प्रनित्य नाशत् जुया वनित्य जूया-
निति कंनित्यगु कल्पना गवले अक घावकं उकि आत्ममात्रयात संज्ञा
(निर्विकल्पघं) निमंलगु कल्पनाघावाहे सिवाय निर्वाणधैगु ब्रह्म-
चर्यावास वंशंमखु । व आत्माघाह्यस्यं व निर्मल उबीगुकल्पना
घायफुगुं गुमखु छुयानितिघासा व वंशगुया बीजहे तृष्णा जुयानिति
वघाणु कल्पनाहे तृष्णाखः उकी वं निर्वाणधैगु स्थानयात खंके फंगु-
मखु व आत्माघाह्यं वंशंमखु घकासीक ।

हे भिक्षुगण ! ज्ञानं वचकेहे प्रज्ञाप्राप्त गवलेउबीगुलः अवले
हेतिनि गधे आकाशया स्तभाव निरघपंचलः वधेहे योमघो दुमदु
माभो घंगुस्वभाव छुतेजुया द्वेषभावं असगजुईगु कल्पनायात कल्पना-
याना (निर्वाण) घंगुब्रह्मचर्या धा से लोकदुखं परेजुया (निरआत्मा)
वंगु तृष्णारूपि आत्मा छुनय जुया वनिगुलः उकिहेतिनि ।

हे भिक्षुगण ! निर्वाणोलावनिगुलः । व आत्मा घाविसं इनिर्वाण
चर्यायात घावमफा व आत्माघाह्य सदासर्वंशं (उदघठ्य) जुया
मवचकेहे घाहिला चवन्धमागु कारण सकल मस्गु अदिदेकेहेकः
संसारे भवघंगु सकलमस्युगु मखंगगाहे भवखः स्युगु पण्डितया गय-
मदुः । उकिदिपिसकस्थानं पण्डितघकाघंगु स्युगु, खंगु, घाय फुगु
यातहे पण्डित घटा घागुलः घकासीका पण्डित जुयाका घका

इत्यादि धर्मयागु व्याख्यान न्यका विजयागु धर्मध्याना
सकलभिक्षुगणे विन्तिघातः । हे भगवान् ! हे जगतगुरु !
हे शास्ता ! अहो हे भगवान् ! आश्चर्यं हे भगवान् ! अद्भुत हे
भगवान् ! एव धर्म व्याख्यानया नामकर्णं छु धर्म घका यज्ञोगु अगम्मे
जुयाचर्वंगु चित्तघात ध्व प्रकाशखना न्हापाकिपि गुलितकः अन्धकारे
लानाचर्वंगु ध्व गथेजुल जिमीतघाता हे भगवान् ! हे शास्ता ! गथे स्वयुया
चर्वंगु घातः उलाबीधने गथेप्रकाशः छनिगुछः गथ्य दोनाच्वंगु लघातः
वचना ज्युगुडः वध्ये हे जुया धीजिमिगु चित्तमलघातः (स्वये) छनावंगु
वगुप्रज्ञा घात वशान वया जिमिगु चित्त मल तिला फुका विद्याविजयातः
गथे पंजले लाना चर्वंगु छंगः पंजले छुतेज्योगुछः अथेहे छुतेज्योगु
उवायः घात थो प्राप्तवेका विद्या विजयातः घका विन्तिघातस्येलि आभग-
वाने आज्ञा वयका वि जयातः ।

हे भिक्षुगण ! एव धर्मव्याख्यान यागु प्रयाये बहु धातुक धर्म
घकाने स्वघात धारणयाय ज्युगुडः । हाने चतुपरिवर्तन धर्म घकाने
धारण याय ज्युगुछः हाने तर्मे धर्मवरशि धर्म घकाने धारण याय
ज्युगुछः । हाने अमृत बुन्दुवि धर्म घकानं धारण याय ज्युगु छ ।
हान अनुतर संघामविजय धर्म घकानं धारण यायज्यु गुछः ।
एव धर्म घका न्येका विजयानः थुगु धर्मधेना सकल भिक्षुगणं
ओ भगवान यागु वाष्ये व्याख्यान यानाहगु धर्मघात अनुपोदना
अभिनम्वनयाना चवनः ।

(शुभमङ्गल भवतु)

अनुवादक—

भिक्षु धर्मालोक

<https://dhamma.digital>

रत्न प्रिण्टिङ्ग प्रेस इच्छाछे, ललितपुर । फोन नं० २१८७५ ।

<https://dhamma.digital>